& revelationis juſti judicii Dei, qui reddet unicuique ſecundum opera ejus. *Rom.* 2. 5.

Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quare ſpernis fratrem tuum? omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti. *Ibid.* 14. 10

Omnes enim nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, ut referat unuſquiſque propria corporis prout geſſit, ſive bonum ſive malum. 1. *Cor.* 5. 10

Ipſi enim diligenter ſcitis, quia dies Domini, ſicut fur in nocte, ita venient. 1. *Theſſ.* 5. 2

Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. *Apoc.* 1. 7

Dies Domini.

ULulate, quia prope eſt dies Domini: quaſi vaſtitas a Domino veniet. Propter hoc omnes manus diſſolventur, & omne cor hominis contabeſcet & conteretur. *Iſa.* 13. 6

Væ, quia magna dies illa, nec eſt ſimilis ejus: tempuſque tribulationis eſt Jacob, & ex ipſo ſalvabitur. *Jerem.* 30. 7

Canite tuba in Syon, ululate in monte ſancto meo, conturbentur omnes habitatores terræ: quia venit dies Domini, quia prope eſt. Dies tenebrarum & caliginis, dies nubis & turbinis, &c. *Joel.* 2. 1. Sol converteretur in tenebras, & luna in ſanguinem: antequam veniat dies Domini magnus & horribilis. Ibid. 31

Væ, deſiderantibus diem Domini: ad quid eam vobis? dies Domini iſta, tenebræ & non lux. *Amos* 5. 18

Juxta eſt dies Domini magnus, juxta eſt & velox nimis: vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies iræ &c. *Sophon.* 1. 14.

Ecce enim dies veniet ſuccenſa quaſi caminus: & erunt omnes ſuperbi, & omnes facientes impietatem, ſtipula: & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non derelinquet eis radicem & germen. *Malach.* 4. 1

Noli fatigari. Cum enim venerit dies preſſuræ, & anguſtiæ, alii plorabunt & triſtes erunt: tu autem hilaris & copioſa eris. 4. *Eſdr.* 2. 27

Confidens hoc ipſum, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet uſque in diem Chriſti Jeſu. *Philip.* 1. 6

Verbum vitæ continentes ad gloriam meam in die Chriſti: quia non in vacuum cucurri, neque in vacuum laboravi. *Ibid.* 2. 16

Ipſi enim diligenter ſcitis, quia dies Domini, ſicut fur in nocte, ita veniet. 1. *Theſſ.* 5. 2

In reliquo repoſita eſt mihi corona juſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die juſtus judex: non ſolum autem mihi, ſed & iis qui diligunt adventum ejus. 1. *Tim.* 4. 8

Dies Domini, & hora nulli cognita.

DE die autem illa & hora nemo ſcit, neque Angeli cælorum, niſi ſolus Pater. *Matth.* 24. 36. *Idem* Marc. 13. 32

Veniet Dominus ſervi illius in die, qua non ſperat, & hora, qua ignorat. *Eod. c. v.* 50

Nam ſicut fulgur coruſcans de ſub cælo, in ea quæ ſub cælo ſunt fulget: ita erit filius hominis in die ſua. *Luc.* 17. 24. Matth. 24. 27

Dixit autem eis: Non eſt veſtrum noſſe tempora, vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate. *Act.* 1. 7

Adveniet autem dies Domini ut fur: in quo cæli magno impetu tranſient, elementa vero calore ſolventur, terra autem & quæ in ipſa ſunt opera, exurentur. 2. *Petr.* 3. 10. 1. Theſſ. 5. 2

Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam fur, & neſcies qua hora veniam ad te. *Apoc.* 3. 3. Ibid. 16. 15

Dies pro annis.

JUxta numerum quadraginta dierum quibus conſideraſtis terram: annus pro die imputabitur. Et quadraginta annis recipietis iniquitates veſtras, & ſcietis ultionem meam. *Num.* 14. 34

Et cum compleveris hæc, dormies ſuper latus tuum dextrum ſecundo: & aſſumes iniquitatem domus Juda quadraginta diebus: diem pro anno, diem inquam pro anno dedi tibi. *Ezech.* 4. 6

T I T U L U S XIX.

Dilectio.

Dilectio Dei erga ſuos.

EGo ſum Dominus Deus tuus — faciens miſericordiam in millia his, qui diligunt me, & cuſtodiunt præcepta mea. *Exod.* 20. 6. Deut. 5. 10

Sed quia dilexit vos Dominus, & cuſtodivit juramentum, quod juravit patribus veſtris: eduxitque vos in manu forti, & redemit de domo ſervitutis, de manu Pharaonis, &c. *Deut.* 7. 8

Dixitque Joſue ad populum: Non poteritis ſervire Domino: Deus enim ſanctus & fortis æmulator eſt, nec ignoſcet ſceleribus veſtris atque peccatis. *Joſue* 24. 19.

Ego

Ego diligentes me diligo: & qui mane vigilant ad me, invenient me. *Prov.* 8. 17

Quoniam in tentatione ambulat cum eo, & in primis eligit eum. *Eccli.* 4. 18

Oculi Domini ſuper timentes eum. *Ibid.* 34. 19. Pſalm. 33. 16

Et in caritate perpetua dilexi te: ideo attraxi te, miſerans. *Jerem.* 31. 3

Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. *Joan.* 3. 16

Ego ſum paſtor bonus. Bonus paſtor animam ſuam dat pro ovibus ſuis. *Joan.* 10. 11. Iſ. 40. 11

Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. *Ibid.* 15. 9

Ipſe enim Pater amat vos, quia vos me amaſtis, & credidiſtis, quia ego a Deo exivi. *Ibid.* 16. 27

Comendat autem caritatem ſuam Deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores eſſemus, ſecundum tempus Chriſtus pro nobis mortuus eſt. *Rom.* 5. 8

Scimus autem quoniam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum. *Ibid.* 8. 28.

Eſtote ergo imitatores Dei, ſicut filii cariſſimi: & ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis. *Eph.* 5. 1

In hoc apparuit caritas Dei in nobis quoniam Filium ſuum unigenitum miſit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc eſt caritas: non quaſi nos dilexerimus Deum, ſed quoniam ipſe prior dilexit nos, &c. 1. *Joan.* 4. 9 *Vide &* Joan. 13. 34

Diligendus eſt Deus ſuper omnia. Vide & Caritas.

DIliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua. *Deut.* 6. 5. *Idem* Cap. 10. 12. cap. 11. 13. & 22. cap. 30. 6.

Ama itaque Dominum Deum tuum, & obſerva præcepta ejus, & cæremonias, judicia atque mandata omni tempore, &c. *Ibid.* 11. 1

Ut diligatis Dominum Deum veſtrum, & ambuletis in omnibus viis ejus & obſervetis mandata illius, adhæreatiſque ei, ac ſervatis in omni corde, & in omni anima veſtra. *Joſue* 22. 5

Diligam te Domine, fortitudo mea. *Pſalm.* 17. 2

In omni virtute tua dilige eum, qui te fecit: & miniſtros ejus ne derelinquas. *Eccli.* 7. 32

Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non eſt me dignus: & qui amat filium aut filiam ſuper me, non eſt me dignus. *Matth.* 10. 37 Luc. 14. 26

Ait illi Jeſus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, &c. *Ibid.* 22. 37. Marc. 12. 30. Luc. 10. 27

Magdalena Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. *Luc.* 7. 47

Petrus reſpondit Domino ſæpius roganti: Amas me? Etiam Domine, tu ſcis, quia amo te: *Joan.* 21. 15. *ad finem.*

Scimus autem quoniam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum, iis qui ſecundum propoſitum vocati ſunt ſancti. *Rom.* 8. 28

Non poteſtis calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non poteſtis menſæ Domini participes eſſe & menſæ dæmoniorum. 1. *Cor.* 10. 20

Si quis non amat Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ſit anathema, maran-atha. 1. *Cor.* 16. 22.

Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos. 1. *Joan.* 4. 19

Diligendus inimicus.

QUid veniſtis ad me, hominem quem odiſtis, & expuliſtis a vobis? *ſic ait Iſaac ad inimicos ſuos; & tamen poſtea fecit eis convivium, & dimiſit eos pacifice in domum ſuam.* *Gen.* 26. 27

Nolite pavere, neque vobis durum eſſe videatur, quod vendidiſtis me in his regionibus, &c. *Sic Joſeph non ultus eſt malum a fratribus illatum, ſed oſtendit, ſe eos diligere. Ibid.* 45. 5. Oſculatuſque eſt Joſeph omnes fratres ſuos, & ploravit ſuper ſingulos. Ib. v. 15.

Si occurreris bovi inimici tui, aut aſino erranti, reduc ad eum. *Exod.* 23. 4. *Vide & Deu.* 22. 1

Non quæras ultionem, nec memor eris injuriæ civium tuorum. *Lev.* 19. 18

Cum David inveniſſet Saul inimicum ſuum ſolum in ſpelunca, eumque potuiſſet tuto occidere, immo ad hoc a ſervis ſuis fuiſſet animatus: ei tamen nil mali intulit, ſed reſpondit: Propitius ſit mihi Dominus, ne faciam hanc rem: *& non permiſit ſervos ſuos conſurgere in Saul.* 1. *Reg.* 24. 4. *Vide & ſimile* cap. 26. *per totum.*

Idem David ſervo inimici ſui Saul præbet cibum, & potum. Qui etiam, nuntiata morte Saulis, ſcidit veſtimenta ſua, & planxit. Ibid. 30. 11. 2. Reg. 1. 11.

David ſedulo inquiſivit: num ſuperſit aliquis de domo Saul, inimici ſui, ut faciat cum illo miſericordiam. 2. *Reg.* 9. 1

David parcit Semei, licet multis & magnis injuriis ab eo fuiſſet affectus. 2. *Reg.* 16. *per totum. Vide &* cap. 19. 22

David diligit filium Abſalon, licet rebellem, & hoſtem ſuum, mandatque militibus: Servate mihi puerum Abſalon: *Quem etiam mortuum valde doluit & planxit. Ibid.* 18. Ibid. 5 v. 33.

Si gaviſus ſum ad ruinam ejus, qui me oderat, & exultavi, quod inveniſſet eum malum.

lum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum, ut expeterem maledicens animam ejus. *Job* 31. 29

Dixitque rex Iſrael ad Eliſeum, cum vidiſſet eos: Numquid percutiam eos pater mi? At ille ait: Non percuties: neque enim cepiſti eos gladio & arcu tuo, ut percutias: ſed pone panem & aquam coram eis, ut comedant & bibant, & vadant ad Dominum ſuum. 4. *Reg.* 6. 21

Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitierit, da ei aquam bibere. *Prov.* 25. 21

Ne dicas: Reddam malum, expecta Dominum, & liberabit te. *Prov.* 20. 22. Ibid. 16. 7. 24. 17. Eceli. 28. v. 1. & 2. &c.

Relinque proximo tuo nocenti te: & tunc deprecanti tibi peccata ſolventur. *Eccli.* 28. 2

Ego autem dico vobis: Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos: & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos. *Matth.* 5. 44. *Idem* Luc. 6. 27

Si enim dimiſeritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis Pater veſter cæleſtis delicta veſtra. *Ibid.* 6. 14

Nonne ergo oportuit & te miſereri conſervi tui, ſicut & ego tui miſertus ſum? *Ibid.* 18. 33. Matth. 5. 44. Luc. 6. 32.

Et cum ſtabitis ad orandum, dimittite ſi quid habetis adverſus aliquem: ut & Pater veſter, qui eſt in cælis, dimittat vobis peccata veſtra. Quod ſi vos non dimiſeritis: nec Pater veſter, qui in cælis eſt, dimittet vobis. *Marc.* 11. 25. Luc. 6. 32. & 35

Verumtamen, diligite inimicos veſtros: benefacite, & mutuum date, nihil inde ſperantes: & erit merces veſtra multa. *Mac.* 6. 35

Pater, dimitte illis: non enim ſciunt, quid faciunt: *Sic Chriſtus ignoſcit crucifixoribus. Luc.* 23. 34. *diligit Judam proditorem ſuum, eumque vocat amicum. Item* Matth. 26. 50.

Sanctus Stephanus poſitis genibus orat pro lapidantibus ſe, dicens: Domine, ne ſtatuas illis hoc peccatum. *Act.* 7. 59.

Nulli malum pro malo reddentes. *Rom.* 12. 17. Prov. 25. 21. 1. Theſſ. 5. 15. Prov. 17. 13. 1. Petr. 3. 9. *Vide & ſequentes titulos minores.*

Mihi vindicta: ego retribuam, dicit Dominus. Sed ſi eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitit, potum da illi: hoc enim faciens, carbones ignis congeres ſuper caput ejus. *Rom.* 12. 19. Deut. 32. 35

Diligendus proximus. Vide & Caritas fraterna.

R*Eprehenſus eſt Cain a Domino graviter, & punitus, quia contra fratrem ſuum inique egit, & ſe non eſſe cuſtodem ejus dixit.* Gen. 4. 9

Diliges amicum (*proximum*) tuum ſicut te ipſum. *Levit.* 19. 18. Matth. 22. 39. Marc. 12. 31

Non videbis bovem fratris tui, aut ovem errantem, & præteribis: ſed reduces fratri tuo. *Deut.* 22. 1. Exod. 23. 4

Anima Jonathæ conglutinata eſt animæ David, & dilexit eum Jonathas quaſi animam ſuam. 1. *Reg.* 18. 1

Tantam dilectionem vult Dominus erga proximum nos habere, ut dixerit Petro: Non eſſe dimittendum ſepties peccanti fratri, Sed uſque ſeptuagies ſepties. *Matth.* 18. 22

Diliges ... & proximum tuum ſicut te ipſum. *Luc.* 10. 27. *Vide etiam ibidem in ſequentibus verſibus Dilectionem Samaritani erga proximum ſuum.*

Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. *Joan.* 15. 13

Mandatum novum do vobis: ut diligatis invicem, ſicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem. *Ibid.* 13. 34. *Vide &* c. 15. 17

Nemini quidquam debeatis, niſi ut invicem diligatis; qui enim diligit proximum, legem implevit. *Rom.* 13. 8. *Vide &* Gal. 5. 14. 1. Tim. 1. 5. Jac. 2. 8

Ambulat in dilectione. *Epheſ.* 5. 2. 1. Joan. 3. 11. & 14. c. 4. 7

Non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed ea quæ aliorum. *Philip.* 2. 4

Facti ſumus parvuli in medio veſtrorum, tamquam ſi nutrix foveat filios ſuos. 1. *Theſſ.* 2. 7

Caritas fraternitatis maneat in vobis. *Hebr.* 13. 1

Simplici ex corde invicem diligite attentius. 1. *Petr.* 1. 22

Qui diligit fratrem ſuum, in lumine manet. 1. *Joan.* 2. 10

Et nos debemus pro fratribus animas ponere, &c. *Ibid.* 3. 16

Cariſſimi, diligamus nos invicem: quia caritas ex Deo eſt. Et omnis qui diligit, ex Deo natus eſt, & cognoſcit Deum. *Ibid.* 4. 7

Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, & caritas ejus in nobis perfecta eſt. *Ibid.* v. 12. *Vide &* v. 21

Dilectio exigitur ad peccatorum remiſſionem.

CUm placuerint Domino viæ hominis, inimicos quoque ejus convertet ad pacem. *Prov.* 16. 7

Qui vindicari vult, a Domino inveniet vindictam, & peccata illius ſervans ſervabit. *Eccl.* 28. 1

Relinque proximo tuo nocenti te; & tunc deprecanti tibi peccata ſolventur. *Ibid.* v. 2.

Homo

Homo homini reſervat iram, & a domino quærit medelam. *Ibid.* v. 3

In hominem ſimilem ſibi non habet miſericordiam, & de peccatis ſuis deprecatur? *Ibid.* v. 4

Ipſe cum caro ſit, reſervat iram, & propitiationem petit a Deo? Quis exorabit pro delictis illius. *Ibid.* v. 5

Memento noviſſimorum, & deſine inimicari. *Ibid.* v. 6

Si enim dimiſeritis hominibus peccata ſua: dimittet & vobis Pater veſter cæleſtis delicta veſtra. Si autem non dimiſeritis hominibus: nec Pater veſter dimittet vobis peccata veſtra. *Matt.* 6. 14

Sic & Pater meus cæleſtis faciet vobis, ſi non remiſeritis unuſquiſque fratri ſuo de cordibus veſtris. *Ibid.* 18. 35

Ad regni cælorum adeptionem.

EGo autem dico vobis: Diligite inimicos veſtros ... ut ſitis filii Patris veſtri, qui in cælis eſt: qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos; & pluit ſuper juſtos & injuſtos. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne & publicani hoc faciunt? *Ibid.* 5. 44

Et ſi diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis eſt gratia? nam & peccatores diligentes ſe diligunt. *Luc.* 6. 32

Verumtamen diligite inimicos veſtros ... & eritis filii Altiſſimi. *Ibid.* v. 35

Perficitur corde.

SI gaviſus ſum ad ruinam ejus qui me oderat, & exultavi quod inveniſſet eum malum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum, ut expeterem maledicens animam ejus. *Job* 31. 29

Qui ruina lætatur alterius, non erit impunitus. *Prov.* 17. 5.

Cum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, & in ruina ejus ne exultet cor tuum: ne forte videat Dominus, & diſpliceat ei, & auferat ab eo iram ſuam. *Ibid.* 24. 17

Noli de mortuo inimico tuo gaudere; ſciens, quoniam omnes morimur, & in gaudium nolumus venire. *Eccli.* 8. 8

Omnis injuriæ proximi ne memineris, & nihil agas in operibus injuriæ. *Ibid.* 10. 6

Et ore.

ET pro tranſgreſſoribus rogavit. *Iſa.* 53. 12. Luc. 23. 34

Jeſus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim ſciunt quid faciunt. *Luc.* 23. 34

Orate pro perſequentibus & calumniantibus vos. *Matth.* 5. 44

Benedicite perſequentibus vos. *Rom.* 12. 14

Poſitis autem genibus, clamavit voce magna, (*Stephanus*) dicens: Domine, ne ſtatuas illis hoc peccatum. *Act.* 7. 59

Et opere.

SI eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitierit, da ei aquam bibere: prunas enim con- congregabis ſuper caput ejus, & Dominus reddet tibi. *Prov.* 25. 21. *Vide &* Rom. 12. 20

Et ſi benefeceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis eſt gratia? ſiquidem & peccatores hoc faciunt &c. *Luc.* 6. 33

Neceſſitatibus ſanctorum communicantes. *Rom.* 12. 13

Dilectio proximi eſt neceſſaria.

OOmne animal ſimile ſibi: ſic & omnis homo proximum ſibi. *Eccli.* 13. 19

Omnis caro ad ſimilem ſibi conjungetur, & omnis homo ſimili ſui ſociabitur. *Ibid.* v. 20.

Et mandavit illis unicuique de proximo ſuo. *Ibid.* 17. 12

De caritate autem fraternitatis non neceſſe habemus ſcribere vobis. Ipſi enim vos a Deo didiciſtis, ut diligatis invicem. 1. *Theſſ.* 4. 9

Nos ſcimus, quoniam tranſlati ſumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte. 1. *Joan.* 3. 14

Cariſſimi, diligamus nos invicem ... Qui non diligit, non novit Deum. *Ibid.* 4. 7

Cariſſimi, ſi ſic Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere. *Ibid.* v. 11. *Vide per totum Caput.*

Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt. Qui enim non diligit fratrem ſuum, quem videt, Deum quem non videt, quomodo poteſt diligere? Et hoc mundatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum. *Ibid.* v. 20

Eſt fructuoſa.

IN tribus placitum eſt ſpiritui meo; quæ ſunt probata coram Deo & hominibus: Concordia fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier bene ſibi cōſentientes (*in bonum*) *Eccli.* 25. 1

Iterum dico vobis, quia ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo. *Matth.* 18. 19

In his duobus mandatis univerſa lex pendet & Prophetæ. *Ibid.* 22. 40

Nemini quidquam debeatis, niſi ut invicem diligatis: qui enim diligit proximum, legem implevit. *Rom.* 13. 8. *Vide &* 1. Joan. 4. 16. *& per totum.*

K 2 Pleni-

Plenitudo ergo legis eſt dilectio. *Rom.* v. 10

Omnis enim lex in uno ſermone impletur: Diliges proximum tuum ſicut te ipſum. *Gal.* 5. 14

Ordinata, ut diligatur cum virtute.

QUi amat patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus: & qui amat filium aut filiam ſuper me, non eſt me dignus, *Matth.* 10. 37. Luc. 14. 26

Mandatum novum do vobis: ut diligatis invicem, ſicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem. In hoc cognoſcent omnes, quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem. *Joan.* 13. 44

Hæc mando vobis, ut diligatis invicem. *Ibid.* 15. 17

Unuſquiſque veſtrum proximo ſuo placeat in bonum ad ædificationem. *Rom.* 15. 2

Et conſideremus invicem in provocationem caritatis, & bonorum operum. *Hebr.* 10. 24

Qui diligit fratrem ſuum, in lumine manet, & ſcandalum in eo non eſt. 1. *Joan.* 2. 10

Fructuoſe.

DIlectio ſine ſimulatione. *Rom.* 12. 9

Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. *Ibid.* v. 15

Nemo, quod ſuum eſt, quærat, ſed quod alterius. 1. *Cor.* 10. 24

Semper quod bonum eſt ſectamini in invicem, & in omnes. 1. *Theſſ.* 5. 15

Animas veſtras caſtificantes in obedientia caritatis, in fraternitatis amore, ſimplici ex corde invicem diligite attentius. 1. *Petr.* 1. 22

Cum affectu dulci ſupportando.

QUod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. *Tob.* 4. 16. Matth. 7. 12. Luc. 6. 31

Numquid non pater unus omnium noſtrum? numquid non Deus unus creavit nos? Quare ergo deſpicit unuſquiſque noſtrum fratrem ſuum, violans pactum patrum noſtrorum? *Malach.* 2. 10

Dilectio proximi malum non operatur. *Rom.* 13. 10

Debemus autem nos firmiores, imbecillitates infirmiorum ſuſtinere, & non nobis placere. *Ibid.* 15. 1

Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti. *Galat.* 6. 2

Obſecro itaque vos, ego vinctus in Domino, ut digna ambuletis vocatione, qua vocati eſtis, cum omni humilitate & manſuetudine, cum patientia, ſupportantes invicem in caritate. *Epheſ.* 4. 1.

Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam; ſed in humilitate, ſuperiores ſibi invicem arbitrantes, non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed ea, quæ aliorum. *Philip.* 2. 3. & 4

Utiliter ſubveniendo.

NOn te pigeat viſitare infirmum: ex his enim in dilectione firmaberis. *Eccli.* 7. 39. *Vide &* v. 38

Qui petit a te, da ei: & volenti mutuari a te ne avertaris. *Matth.* 5. 42

Omnia ergo quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc eſt enim lex. *Ibid.* 7. 12. Luc. 6. 31

Et quis eſt meus proximus? *Luc.* 10. 29. Quis horum trium videtur tibi proximus fuiſſe illi, qui incidit in latrones? v. 36. At ille dixit: Qui fecit miſericordiam in illum. Et ait Jeſus: Vade, & tu fac ſimiliter. v. 37.

In qua menſura menſi fueritis remetietur vobis. *Marc.* 4. 24

Sed per caritatem ſpiritus ſervite invicem. *Galat.* 5. 13

Eſtote ergo imitatores Dei, ſicut filii cariſſimi: & ambulate in dilectione. *Epheſ.* 5. 1

Unuſquiſque ſicut accepit gratiam in alterutrum illam adminiſtrantes, ſicuti boni diſpenſatores gratiæ Dei. 1. *Petr.* 4. 10

In hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere. 1. *Joan.* 3. 15

TITULUS XX.

Diſciplina.

Diſciplina ferenda humiliter.

SI juſtus in terra recipit, quanto magis impius, & peccator? *Prov.* 11. 31

Egeſtas & ignominia ei, qui deſerit diſciplinam: qui autem adquieſcit arguenti, glorificabitur. *Ibid.* 13. 18. v. 8

Cum enim tentati ſunt, & quidem cum miſericordia diſciplinam accipientes, ſcierunt quemamdmodum cum ira judicati impii tormenta paterentur. Hos quidem tamquam pater monens probaſti: illos autem tamquam durus rex interrogans, &c. *Sap.* 11. 10

Fruſtra percuſſi filios veſtros, diſciplinam non receperunt. *Jerem.* 2. 30

Percuſſiſti eos, & non doluerunt: attriviſti eos, & renuerunt accipere diſciplinam. *Ibid.* 5. 3

Hæc eſt gens, quæ non audivit vocem Domini Dei ſui, nec recepit diſciplinam. *Gen.* 7. 28

Non audivit vocem, & non ſuſcepit diſciplinam. *Soph.* 3. 2

Perſeveranter.

DIſciplinam Domini, fili mi, ne abjicias: nec deficias cum ab eo corriperis: Quem enim diligit Dominus, corripit: & quaſi Pater in filio complacet ſibi. *Prov.* 3. 11. Apoc. c. 3. v. 19.

Tene diſciplinam, ne dimittas eam. Cuſtodi illam, quia ipſa eſt vita tua. *Ibid.* 4. 13.

Sapientiam enim & diſciplinam qui abjicit, infelix eſt: & vacua ſpes illorum, & labores ſine fructu, inutilia opera eorum. *Sap.* 3. 11

Congregate vos in domum diſciplinæ. *Eccli.* 51. 31

Fili mi, noli negligere diſciplinam Domini: neque fatigeris dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus caſtigat, flagellat autem omnem filium, quem recipit. In diſciplina perſeverate. Tamquam filiis vobis offert ſe Deus: quis enim filius, quem non corripit pater? Quod ſi extra diſciplinam eſtis, cujus participes facti ſunt omnes: ergo adulteri & non filii eſtis. *Hebr.* 12. 5.

Diſciplina malitiam refrenat.

ET diſciplina tua correxit me in finem. *Pſal.* 17. 37

Et relinquam in vobis eos, qui fugerint gladium in gentibus, cum diſperſero vos in terris: & recordabuntur mei liberati veſtri in gentibus, ad quas captivi ducti ſunt, quia contrivi cor eorum, &c. *Ezech.* 6. 8

Et nunc Domine omnipotens Deus Iſrael, anima in anguſtiis, & ſpiritus anxius clamat ad te. *Baruch* 3. 1

Etenim multo tempore non ſinere peccatoribus ex ſententia agere, ſed ſtatim ultiones adhibere magni beneficii eſt indicium. 2. *Mach.* 6. 13

Culpam purgat.

VIa vitæ cuſtodienti diſciplinam, &c. *Prov.* 10. 17

Heu, ego conſolabor ſuper hoſtibus meis, & vindicabor de inimicis meis, & convertam manum meam ad te, & excoquam ad purum ſcoriam tuam, & auferam omne ſtannum tuum. *Iſa.* 1. 24

Quia ſi abjecit, & miſerebitur ſecundum multitudinem miſericordiarum ſuarum. Non enim humiliavit ex corde ſuo, & abjecit filios hominum. *Thren.* 3. 32

Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei. *Mich.* 7. 9

Dum judicamur autem, a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. 1. *Cor.* 11. 32

Gratiam conſervat.

QUi diligit diſciplinam, diligit ſcientiam. *Prov.* 12. 1.

Malitia horæ oblivionem facit luxuriæ magnæ. *Eccli.* 11. 29

Ego quos amo, arguo & caſtigo. *Apoc.* 3. 19

Diſcordia, Lites, & Rixæ. Vide & Contentio.

Sunt vitandæ.

UNde & facta eſt rixa inter paſtores gregum Abram & Loth. *Gen.* 13. 7.

Ne, quæſo, ſit jurgium inter me & te, & inter paſtores meos & paſtores tuos, &c. *Ibid.* v. 8. Vide & Gen. 26. 16.

Occaſione Dinæ, filiæ Jacob, quam Sichem filius Emor rapuit, & oppreſſit, facta eſt diſcordia maxima inter filios Jacob, & habitatores terræ illius. Gen. 34.

Duæ mulieres meretrices litigabant coram rege Salomone occaſione unius infantis, quem utraque volebat habere. 3. Reg. 3.

Proferentem mendacia, teſtem fallacem, & eum, qui ſeminat inter fratres diſcordias (*odit Dominus.*) *Prov.* 6. 19

Odium ſuſcitat rixas: & univerſa delicta operit caritas. *Ibid.* 10. 12

Vir iracundus provocat rixas: qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas. *Ibid.* 15. 18. 1. Cor. 13. 4. 1. Petr. 4. 8.

Homo perverſus ſuſcitat lites: & verboſus ſeparat principes. *Ibid.* 16. 28.

Semper jurgia quærit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum. *Ibid.* 17. 11.

Labia ſtulti miſcent ſe rixis: & os ejus jurgia provocat. *Ibid.* 18. 6.

Qui autem fortiter premit ubera ad eliciendum lac, exprimit butyrum: & qui vehementer emungit, elicit ſanguinem: & qui provocat rixas, producit diſcordias. *Ibid.* 30. 33

Væ mihi mater mea: quare genuiſti me virum rixæ, virum diſcordiæ in univerſa terra? non feneravi, nec feneravit mihi quiſquam: omnes maledicunt mihi. *Jerem.* 15. 10.

Omne regnum diviſum contra ſe, deſolabitur: & omnis civitas, vel domus diviſa contra ſe non ſtabit. *Matth.* 12. 25

Ipſe autem, ut vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in ſeipſum diviſum de-

ſolabitur, & domus ſupra domum cadet. *Luc.* 11. 17. Si autem & Satanas in ſeipſum diviſus eſt, quomodo ſtabit regnum ejus. Matth. 12. 25

Facta eſt autem contentio inter eos (*diſcipulos*), quis eorum videretur eſſe major. *Sed Dominum non permiſiſſe talem contentionem, patet per ea, quæ ſequuntur. Ibid.* 22. 24

Non eſt enim diſſenſionis Deus, ſed pacis: ſicut & in omnibus Eccleſiis ſanctorum doceo. 1. *Cor.* 14. 33

Stultas autem & ſine diſciplina quæſtiones devita: ſciens quia generant lites. 2. *Tim.* 2. 23 1. Tim. 1. 4. Tit. 3. 9

Quod ſi invicem mordetis & comeditis: videte ne ab invicem conſumamini. *Gal.* 5. 15.

Diſcretio. Vide Prudentia.

Diſcrimen inter peccatum mortale & veniale. Vide Peccatum.

Divini. Vide Incantatores.

TITULUS XXII.

Divitiæ.

Divites hujus mundi quomodo ſe erga pauperes habere debeant.

Vide & Eleemoſyna.

SI attenuatus fuerit frater tuus & infirmus manu, & ſuſceperis eum quaſi advenam & peregrinum, & vixerit tecum, ne accipias uſuras ab eo, &c. *Levit.* 25. 35

Si unus de fratribus tuis, qui morantur intra portas civitatis tuæ, in terra quam Dominus Deus tuus daturus eſt tibi, ad paupertatem devenerit: non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum tuam, &c. *Deut.* 15. 7. Sed dabis ei: nec ages quippiam callide in ejus neceſſitatibus ſublevandis: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore & in cunctis ad quæ manum miſeris. Ibid. v. 10.

Quo modo potueris, ita eſto miſericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue. *Tob.* 4. 8

Si negavi, quod volebant, pauperibus; --- Si comedi buccellam meam ſolus, & non comedit puſillus ex ea. *Job* 31. 16

Nolite ſperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiſcere: divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere. *Pſal.* 61. 11

Qui calumniatur egentem, exprobrat factori ejus: honorat autem eum, qui miſeretur pauperis. *Prov.* 14. 31. Idem c. 17. 5

Feneratur Domino, qui miſeretur pauperis: & viciſſitudinem ſuam reddet ei. *Ibid.* 19. 17

Qui dat pauperi, non indigebit: qui deſpicit deprecantem, ſuſtinebit penuriam. *Ibid.* 28. 27

Qui obdurat aurem ſuam ad clamorem pauperis, & ipſe clamabit & non exaudietur. *Prov.* 21. 13

Mitte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas: quia poſt tempora multa invenies illum. *Eccli.* 11. 1

Rogationem contribulati ne abjicias: & non avertas faciem tuam ab egeno. *Ibid.* 4. 4

Et pauperi porrige manum tuam ut perficiatur propitiatio & benedictio tua. *Ibid.* 7. 36

Propter mandatum aſſume pauperem: & propter inopiam ejus ne dimittas eum vacuum. *Ibid.* 29. 12

Beatus dives qui inventus eſt ſine macula: & qui poſt aurum non abiit, nec ſperavit in pecunia & theſauris. *Ibid.* 31. 8

Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra: ubi erugo & tinea demolitur: & ubi fures effodiunt & furantur. *Matth.* 6. 19

Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælis: & veni, ſequere me. *Ibid.* 19. 21. Idem Luc. 18. 22

Cum facis prandium aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites: ne forte te & ipſi reinvitent, & fiat tibi retributio. Sede cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cecos; & beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in reſurrectione juſtorum. *Luc.* 34. 12

Per parabolam de villico iniquitatis, hortatur ad faciendas eleemoſynas; docens, quid mereatur fidelis & infidelis mammonæ diſpenſator; quod nemo ſervire poteſt Deo & mammonæ, ita de divite Epulone & Lazaro mendico. Ibid. 16.

Neque enim quiſquam egens erat inter illos. Quotquot enim poſſeſſores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apoſtolorum. Dividebatur autem ſingulis, prout cuique opus erat. *Actorum* 4. 34. Vide & Actor. 2. 45

Divitibus --- præcipe --- bene agere, --- facile tribuere, communicare &c. 1. *Tim.* 6. 17

Divitiarum vanitas & contemptus, & in illis non eſt ſperandum.

VErumtamen in imagine pertranſit homo --- Theſaurizat, & ignorat cui congregabit ea. *Pſal.* 38. 7. Vide & Pſal. 48. *per totum.*

Ecce homo, qui non poſuit Deum adjutorem ſuum: ſed ſperavit in multitudine divitiarum ſuarum: & prævaluit in vanitate ſua. *Ibid.* 51. 9

Nil

Nil proderunt theſauri impietatis: juſtitia vero liberabit a morte. *Prov.* 10. 2

Non proderunt divitiæ in die ultionis: juſtitia autem liberabit a morte. *Ibid.* 11. 4. Alii dividunt propria, & ditiores fiunt: alii rapiunt non ſua, & ſemper in egeſtate ſunt. v. 24.

Qui confidit in divitiis ſuis, corruet. *Ibid.* 11. 28

Melius eſt parum cum timore Domini, quam theſauri magni & inſatiabiles. *Ibid.* 15. 16

Qui calumniatur pauperem, ut augeat divitias ſuas, dabit ipſe ditiori, & egebit. *Ib.* 22. 16

Noli laborare ut diteris: ſed prudentiæ tuæ pone modum. *Ibid.* 23. 4

Duo rogavi te, ne deneges mihi antequam moriar. Vanitatem & verba mendacia longe fac a me. Mendicitatem & divitias ne dederis mihi: tribue tantum victui meo neceſſaria: ne forte ſatiatus illiciar ad te negandum, & dicam: Quis eſt Dominus? aut egeſtate compulſus, furer, & perjurem nomen Dei mei. *Ibid.* 30. 7

Nec eſt ſatiatus venter ejus: & cum habuerit quæ concupierat, poſſidere non poterit &c. *Job* 20. 20

Avarus non implebitur pecunia: & qui amat divitias, fructum non capiet ex eis, & hoc ergo vanitas. *Eccleſ.* 5. 9. Eſt & alia infirmitas peſſima, quam vidi ſub ſole: divitiæ conſervatæ in malum Domini ſui. Ibid. v. 12.

Vir, cui dedit Deus divitias & ſubſtantiam, & honorem, & nihil deeſt animæ ſuæ ex omnibus quæ deſiderat: nec tribuit ei poteſtatem Deus, ut comedat ex eo, ſed homo extraneus vorabit illud; hoc vanitas & miſeria magna eſt. *Ibid.* 6. 2

Perdix fovit quæ non peperit: fecit divitias & non in judicio: in dimidio dierum ſuorum derelinquet eas, & in noviſſimo ſuo erit inſipiens. *Jerem.* 17. 11. Vide & v. 3.

Væ qui ædificat domum ſuam in injuſtitia, & cœnacula ſua in judicio: amicum ſuum opprimet fruſtra, & mercedem ejus non reddet ei. *Ibid.* 22. 13

Argentum eorum foras projicietur --- & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini. Animam ſuam non ſaturabunt, & ventres eorum non implebuntur: quia ſcandalum iniquitatis eorum factum eſt. *Ezech.* 7. 16. Idem Soph. 1. 18

Tunc ſtabunt juſti in magna conſtantia adverſus eos, qui ſe anguſtiaverunt, & qui abſtulerunt labores eorum. *Sap.* 5. 1

Noli attendere ad poſſeſſiones iniquas & ne dixeris: Eſt mihi ſufficiens vita: nihil enim proderit in tempore vindictæ & obductionis. *Eccli.* 5. 1

Nihil eſt iniquius quam amare pecuniam: hic enim & animam ſuam venalem habet: quoniam in vita ſua projecit intima ſua. *Ibid.* 10. 10

Qui aurum diligit, non juſtificabitur: & qui inſequitur conſumptionem, replebitur ex ea, &c. *Ibid.* 31. 5

Qui autem ſeminatus eſt in ſpinis, hic eſt qui verbum (*Dei*) audit, & ſollicitudo ſæculi iſtius, & fallacia divitiarum ſuffocat verbum, & ſine fructu efficitur. *Matt.* 13. 22. Idem Luc. 8. 14

Videte & cavete ab omni avaritia: quia non in abundantia cujuſquam vita ejus eſt, ex his, quæ poſſidet. *Luc.* 12. 15

Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & laqueum Diaboli, & deſideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. 1. *Tim.* 6. 9

Exortus eſt enim ſol cum ardore, & areſecit fenum, & flos ejus decidit, & decor vultus ejus deperiit: ita & dives in itineribus ſuis marceſcet. *Jacob.* 1. 11

Contra divites impios. Vide & Avaritia.

ERat autem vir quiſpiam (*Nabal*) in ſolitudine Maon, & poſſeſſio ejus in Carmelo, & homo ille magnus nimis: erantque ei oves tria millia, & mille capræ: & accidit, ut tonderetur grex ejus in Carmelo. 1. *Reg.* 25. 2. Reſpondens autem Nabal, pueris miſſis David: Quis eſt David? & quis eſt filius Iſai? hodie increverunt ſervi, qui fugiunt dominos ſuos. Tollam ergo panes meos & aquas meas, & carnes pecorum, quæ occidi tonſoribus meis, & dabo viris, quos neſcio unde ſint? Ibid. v. 10. Tunc ait David pueris (*redeuntibus, & nuntiantibus omnia verba, quæ dixerat Nabal:*) Accingatur unuſquiſque gladio ſuo. Et accincti ſunt ſinguli gladiis ſuis, accinctuſque eſt & David gladio ſuo: & ſecuti ſunt David quaſi quadringenti viri, *quibus in occurſum venit Abigail uxor Nabal cum panibus & vino, &c. cui ait David:* Ibid. v. 13. Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui miſit hodie te in occurſum meum, &c. Ibid. v. 32. Alioquin vivit Dominus Deus Iſrael, qui prohibuit me ne malum facerem tibi: niſi cito veniſſes in occurſum mihi, non remanſiſſet Nabal uſque ad lucem matutinam, mingens ad parietem, &c. Ibid. v. 34. Cumque pertranſiiſſent decem dies, percuſſit Dominus Nabal, & mortuus eſt. Ibid. v. 38.

Quoniam confringens nudavit pauperes: domum rapuit --- Nec eſt ſatiatus venter ejus; & cum habuerit, quæ concupierat, poſſidere non poterit. Non remanſit de cibo ejus, & propterea nihil permanebit de bonis ejus. Cum ſatiatus fuerit, arctabitur, æſtuabit, & omnis dolor irruet ſuper eum. *Job* 20. 19. *Vide totum Caput.*

Ecce homo, qui non poſuit Deum adjutorem ſuum: ſed ſperavit in multitudine divitiarum ſuarum: & prævaluit in vanitate ſua. *Pſal.* 51. 9.

Nihil

Nihil proderunt theſauri impietatis. *Prov.* 10. 2.

Alii dividunt propria, & ditiores fiunt: alii rapiunt non ſua, & ſemper in egeſtate ſunt. *Ibid.* 11. 24

Melius eſt parum cum juſtitia, quam multi fructus cum iniquitate. *Ibid.* 16. 8

Qui obturat aurem ſuam ad clamorem pauperis, & ipſe clamabit, & non exaudietur. *Ibidem* 21. 13

Qui calumniatur pauperem, ut augeat divitias ſuas, dabit ipſe ditiori, & egebit. *Ib.* 22.16

Oſtendit quomodo impii ex præſenti vita proſperitate in morte rapiantur a Deo ad ſupplicia. Job 27.1

Qui coacervat divitias uſuris & fenore liberali, in pauperes congregat eas. *Prov.* 28. 8. Qui dat pauperi non indigebit: qui deſpicit deprecantem, ſuſtinebit penuriam. Ib. v. 27. Vide v. 20.

Avarus non implebitur pecunia. *Eccleſ.* 5. 9

Tunc ſtabunt juſti in magna conſtantia, adverſus eos qui ſe anguſtiaverunt, & qui abſtulerunt labores eorum. *Sap.* 5. 1.

Noli attendere ad poſſeſſiones iniquas, & ne dixeris: Eſt mihi ſufficiens vita: nihil enim proderit in tempore vindictæ, & obductionis. *Eccli.* 5. 1

Væ, qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, uſque ad terminum loci: numquid habitabitis vos ſoli in medio terræ? *Iſa.* 5. 8

Divitias tuas & theſauros tuos in direptionem dabo gratis, in omnibus peccatis tuis, & in omnibus terminis tuis. *Jerem.* 15. 13

Væ, qui ædificat domum ſuam in injuſtitia, & cœnacula ſua non in judicio, &c. *Ib.* 22. 13 *uſque ad finem.*

Argentum eorum foras projicietur, & aurum eorum in ſterquilinium erit &c. *Ezech.* 7. 10. Idem habetur Soph. 1. 18

Væ, qui opulenti eſtis in Sion, & confiditis in monte Samariæ: optimates capita populorum, ingredientes pompatice ad domum Iſrael. *Amos* 6. 1

Propheta ſub parabola uncini pomorum, prophetat finem regni Iſrael imminere, propter pauperum oppreſſiones: acerbitatem vero imminentis calamitatis explicat, ac feſtivitates eorum in luctum dicit convertendas, famemque verbi Dei futuram denuntiat. Ibid. 8.

Verumtamen Væ vobis divitibus, quia habetis conſolationem veſtram. Væ vobis qui ſaturati eſtis: quia eſurietis, &c. *Luc.* 6. 24

Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura, & byſſo: & epulabatur quotidie ſplendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, &c. *Et dives* clamans dixit: Pater Abraham --- mitte Lazarum --- ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. *Ib.* 16.19

Divitibus hujus ſæculi præcipe non ſublime ſapere. 1. *Tim.* 6. 17

Agite nunc divites, plorate ululantes in miſeriis veſtris, quæ advenient vobis. Divitiæ veſtræ putrefactæ ſunt: & veſtimenta veſtra a tineis comeſta ſunt. Aurum & argentnm veſtrum eruginavit, & erugo eorum in teſtimonium vobis erit, & manducabit carnes veſtras ſicut ignis. Theſaurizaſtis vobis iram in noviſſimis diebus. *Jacob.* 5. 1

Divitiarum uſus bonus in congregando.

BEnedictio Domini divites facit, nec ſociabitur eis afflictio. *Prov.* 10. 22

Melius eſt parum cum juſtitia, quam multi fructus cum iniquitate. *Ibid.* 16. 8.

Noli laborare ut diteris: ſed prudentiæ tuæ pone modum. *Ibid.* 23. 4

Ne erigas oculos tuos ad opes, quas non potes habere: quia facient ſibi pennas, quaſi aquilæ, & volabunt in cælum. *Ibid. v.* 5.

Bona eſt ſubſtantia, cui non eſt peccatum in conſcientia. *Eccli.* 13. 30

In conſervando.

DIvitiæ ſi affluant, nolite cor apponere. *Pſal.* 61. 11

Juſtus comedit & replet animam ſuam: venter autem impiorum inſaturabilis. *Prov.* 13. 25

Corona ſapientium divitiæ eorum: fatuitas ſtultorum imprudentia. *Ibid.* 14. 24

Hoc itaque viſum eſt mihi bonum, ut comedat quis & bibat, & fruatur lætitia ex labore ſuo, quo laboravit ipſe ſub ſole. *Eccleſ.* 5. 17

Et omni homini, cui dedit Deus divitias atque ſubſtantiam, poteſtatemque ei tribuit, ut comedat ex eis, ut fruatur parte ſua, lætetur de labore ſuo: hoc eſt donum Dei. *Ib. v.* 18.

Memento paupertatis in tempore abundantiæ, & neceſſitatum paupertatis in die divitiarum. A mane uſque ad veſperam immutabitur tempus, & hæc omnia citata in oculis Dei. *Eccli.* 18. 25

Beatus dives, qui inventus eſt ſine macula: & qui poſt aurum non abiit, nec ſperavit in pecunia, & theſauris. *Ibid.* 31. 8

Glorietur autem frater humilis in exaltatione ſua. Dives autem in humilitate ſua. *Jac.* 1. 10

In exponendo.

HOnora Dominum de tua ſubſtantia, & de primitiis omnium frugum tuarum da ei: & implebuntur horrea tua ſaturitate, & vino torcularia tua redundabunt. *Prov.* 3. 9

Mendicitatem & divitias ne dederis mihi: tribue tantum victui meo neceſſaria; ne forte ſatia-

ſatiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis eſt Dominus? aut egeſtate compulſus furer, & perjurem nomen Dei mei. *Prov.* 30. 8

Nonne melius eſt comedere, & bibere, & oſtendere animæ ſuæ bona de laboribus ſuis? Et hoc de manu Dei eſt. *Eccle.* 2. 24

Omnis enim homo, qui comedit & bibit, & videt bonum de labore ſuo, hoc donum Dei eſt. *Ibid.* 3. 13

Fili, ſi habes, benefac tecum, & Deo dignas oblationes offer. *Eccli.* 14. 11

Cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos: & beatus eris, quia non habent retribuere tibi. *Luc.* 14. 13. Tob. 4. 7

Si ergo in iniquo mammona fideles non fuiſtis: quod verum eſt, quis credet vobis. *Ib.* 16. 11

Congregans per fraudem.

NOlite facere iniquum aliquid in judicio, in regula, in pondere, in menſura. Statera juſta, & æqua ſint pondera. *Levit.* 19. 35

Ne æmuleris viros malos, nec deſideres eſſe cum eis; quia rapinas meditatur mens eorum, & fraudes labia eorum loquuntur. *Prov.* 24. 1

Chanaan in manu ejus ſtatera doloſa, calumniam dilexit. *Oſea* 12. 7

Audite hoc, qui conteritis pauperem; & deficere facitis egenos terræ, dicentes: Quando tranſibit menſis, & venundabimus merces; & ſabbatum, & aperiemus frumentum: ut imminuamus menſuram, & augeamus ſiclum, & ſupponamus ſtateras doloſas: ut poſſideamus in argento egenos, & pauperes pro calceamentis, & quiſquilias frumenti vendamus? Juravit Dominus in ſuperbiam Jacob: Si oblitus fuero uſque in finem omnia opera eorum. Numquid ſuper iſto non commovebitur terra, & lugebit omnis habitator ejus? *Amos* 8. 4

Punietur in anima.

NIhil proderunt theſauri impietatis. *Prov.* 10. 3. cap. 11. 14

Pondus & pondus, menſura & menſura: utrumque abominabile eſt apud Deum. *Ibid.* 20. 11. *Vide* c. 11. 1

Noli attendere ad poſſeſſiones iniquas, & ne dixeris: Eſt mihi ſufficiens vita: nihil enim proderit in tempore vindictæ & obductionis. *Eccli.* 5. 1

Multos enim perdidit aurum & argentum. *Ibid.* 8. 3

Nihil eſt iniquius quam amare pecuniam: hic enim & animam ſuam venalem habet. *Ibidem* 10. 10

In ſubſtantia.

NOn inveniet fraudulentus lucrum. *Prov.* 12. 27

Hereditas ad quam feſtinatur in principio, in noviſſimo benedictione carebit. *Ibid.* 20. 21

Qui coacervat divitias uſuris & fenore liberali, in pauperes congregat eas. *Ibid.* 28. 8

Qui decipit juſtos in via mala, in interitu ſuo corruet: & ſimplices poſſidebunt bona ejus. *Ibid.* v. 10

Iniquitates veſtræ declinaverunt hæc; & peccata veſtra prohibuerunt bonum a vobis. Quia inventi ſunt in populo meo impii inſidiantes quaſi aucupes, laqueos ponentes, & pedicas ad capiendos viros. *Jere.* 5. 25

Adhuc ignis in domo impii theſauri iniquitatis, & menſura minor iræ plena. Numquid juſtificabo ſtateram impiam, & ſacelli pondera doloſa? In quibus divites ejus repleti ſunt iniquitate, & habitantes in ea loquebantur mendacium, & lingua eorum fraudulenta in ore eorum. *Mich.* 6. 10

Et ego ergo cœpi percutere te --- Tu comedes, & non ſaturaberis. *Ibid.* v. 13

Tu ſeminabis, & non metes. *Ibid.* v. 15

Væ ei, qui multiplicat non ſua! Uſquequo & aggravat contra ſe denſum lutum? Numquid non repente conſurgent, qui mordeant te: & ſuſcitabuntur lacerantes te, & eris in rapinam eis? *Habac.* 2. 6

Congregans per rapinam.

ABundant tabernacula prædonum, & audacter provocant Deum, cum ipſe dederit omnia in manus eorum. *Job.* 12. 6

Venatio leonis onager in eremo: ſic & paſcua divitum, ſunt pauperes. *Eccli.* 13. 23

Panis egentium vita pauperum eſt; qui defraudat illum, eſt vir ſanguinarius. *Ibid.* 34. 25

Qui aufert in ſudore panem, quaſi occidit proximum ſuum. *Ibid.* v. 26

Punietur in anima.

QUia omnis violenta prædatio cum tumultu, & veſtimentum miſtum ſanguine, erit in combuſtionem, & cibus ignis. *Pſal.* 9. 5

Væ, qui ædificat domum ſuam in injuſtitia, & cœnacula ſua non in judicio: amicum ſuum opprimet fruſtra, & mercedem ejus non reddet ei. *Jere.* 22. 13

Neque rapaces regnum Dei poſſidebunt. 1. *Cor.* 6. 10

In

In prole.

HÆc eſt pars hominis impii apud Deum, & hereditas violentorum, quam ab Omnipotente ſuſcipient. Si multiplicati fuerint filii ejus, in gladio erunt, & nepotes ejus non ſaturabuntur pane. Qui reliqui fuerint ex eo, ſepelientur in interitu, & viduæ illius non plorabunt. *Job.* 27. 13

In ſubſtantia.

SI comportaverit quaſi terram argentum, & ſicut lutum præparaverit veſtimenta: præparabit quidem, ſed juſtus veſtietur illis, & argentum innocens dividet. *Job.* 27. 10

Nolite ſperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiſcere. *Pſal.* 61. 11

Ne attingas parvulorum terminos; & agrum pupillorum ne introeas; Propinquis enim illorum fortis eſt, & ipſe judicabit contra te cauſſam. *Prov.* 23. 10

Pro eo, quod diripiebatis pauperem, & prædam electam tollebatis ab eo: domos quadro lapide ædificabitis, & non habitabitis in eis: vineas plantabitis amantiſſimas, & non bibetis vinum earum. *Amos* 5. 11

Væ qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus veſtris: In luce matutina faciunt illud, quia contra Deum eſt manus eorum. Et concupierunt agros, & violenter tulerunt domos: & calumniabantur virum, & domum ejus; virum, & hereditatem ejus. Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce ego cogito ſuper familiam iſtam malum: unde non auferetis colla veſtra, & non ambulabitis ſuperbi, quoniam tempus peſſimum eſt. *Mich.* 2. 1

Deſuper tunica pallium ſuſtuliſtis: & eos qui tranſibant ſimpliciter, convertiſtis in bellum. Mulieres populi mei ejeciſtis de domo delitiarum ſuarum: a parvulis earum tuliſtis laudem meam in perpetuum. Surgite & ite, quia non habetis hic requiem. *Ibid.* v. 8

Et dixi: Audite principes Jacob; & duces domus Iſrael: Numquid non veſtrum eſt ſcire judicium, qui odio habetis bonum, & diligitis malum: qui violenter tollitis pelles eorum deſuper eis, & carnem eorum deſuper oſſibus eorum? *Ibid.* 3. 1

Tunc clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos: & abſcondet faciem ſuam ab eis in tempore illo, ſicut nequiter egerunt in adinventionibus ſuis. *Ibid.* v. 4

Quia tu ſpoliaſti gentes multas, ſpoliabunt te omnes *reliquiæ populorum*. *Habac.* 2. 8

Affligetur in conſervando.

ET cum habuerit, quæ concupierat, poſſidere non poterit. *Job.* 20. 20

Dives cum dormierit, nihil ſecum auferet: aperiet oculos ſuos, & nihil inveniet. *Job.* 27. 19

Ingruent in eum terrores, ut aqua, & nocte furtim opprimet illum tempeſtas. *Ibid.* 20

Ne timueris cum dives factus fuerit homo--- Quoniam cum interierit, non ſumet omnia. *Pſal.* 48. 17

Ecce homo, qui non poſuit Deum adjutorem ſuum: ſed ſperavit in multitudine divitiarum ſuarum. *Ibid.* 5. 9

Qui abſcondit frumenta, maledicetur in populis: benedictio autem ſuper caput vendentium. *Prov.* 11. 26

Eſt & alia infirmitas peſſima, quam vidi ſub ſole: divitiæ conſervatæ in malum Domini ſui. Pereunt enim in afflictione peſſima: generavit filium, qui in ſumma egeſtate erit. *Eccleſ.* 5. 12

Miſerabilis prorſus infirmitas; quo modo venit, ſic revertetur. Quid ergo prodeſt ei, quod laboravit in ventum? *Ibid.* v. 15

Cunctis diebus vitæ ſuæ comedit in tenebris, & in curis multis. *Ibid.* v. 16

Eſt & aliud malum quod vidi ſub ſole, & quid frequens apud homines. Vir cui dedit Deus divitias, & ſubſtantiam & honorem, & nihil deeſt animæ ſuæ ex omnibus, quæ deſiderat: nec tribuit ei poteſtatem Deus, ut comedat ex eo: ſed homo extraneus vorabit illud. *Ibid.* 6. 2

Eſt qui locupletatur parce agendo, & hæc eſt pars mercedis illius. In eo, quod dicit: Inveni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis ſolus, & neſcit quod tempus præteriet, & mors appropinquet, & relinquet omnia aliis, & morietur. *Eccli.* 11. 18

Viro cupido & tenaci, ſine ratione eſt ſubſtantia, & homini livido ad quid aurum? *Ib.* 14. 3

Qui ſibi nequam eſt, cui alii bonus erit? & non jucundabitur in bonis ſuis. *Ibid.* v. 5

Qui ſibi invidet, nihil eſt illo nequius, & hæc redditio eſt malitiæ illius. *Ibid.* v. 6

Qui merces congregavit, miſit eas in ſacculum pertuſum. *Aggæi* 1. 6

Hominis cujuſdam divitis uberes fructus ager attulit: & cogitabat intra ſe dicens: Quid faciam, quod non habeo quo congregem fructus meos? & dixit: Hoc faciam: deſtruam horrea mea, & majora faciam, & illuc congregabo omnia, quæ nata ſunt mihi, & bona mea, & dicam animæ meæ: Anima, habes multa bona poſita in annos plurimos: requieſce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quæ autem paraſti, cujus erunt? Sic eſt qui ſibi theſaurizat, & non eſt in Deum dives. *Luc.* 12. 16

Agite nunc divites, plorate, ululantes in miſeriis veſtris, quæ advenient vobis. Divitiæ ve-

ſtræ putrefactæ ſunt, & veſtimenta veſtra a tineis comeſta ſunt. Aurum & argentum veſtrum æruginavit: & ærugo eorum in teſtimonium vobis erit, & manducabit carnes veſtras ſicut ignis. Theſaurizaſtis vobis iram in noviſſimis diebus. *Jac.* 5

In expendendo.

NE deſideres de cibis ejus, in quo eſt panis mendacii. *Prov.* 23. 30

Væ vobis divitibus: qui habetis (*hic*) conſolationem veſtram. *Luc.* 6. 24

Fili, recordare, quia recepiſti bona in vita tua. *Ibid.* 16. 25

Divitiarum utilitas, ſed tranſitoria.

AMici vero divitum multi. *Prov.* 14. 20

Subſtantia divitis urbs roboris ejus: & quaſi murus validus circumdans eum. *Ibid.* 18. 11

Utilior eſt ſapientia cum divitiis--- Sicut enim protegit ſapientia, ſic protegit pecunia. *Eccleſ.* 7. 12

Et pecuniæ obediunt omnia. *Ibid.* 10. 19

Dives commotus confirmatur ab amicis ſuis: humilis autem cum ceciderit, expelletur & a notis. Diviti decepto multi recuperatores: locutus eſt ſuperba, & juſtificaverunt illum. Humilis deceptus eſt, inſuper & arguitur. Locutus eſt ſenſate, & non eſt datus ei locus. Dives locutus eſt, & omnes tacuerunt, & verbum illius uſque ad nubes perducent. Pauper locutus eſt, & dicunt: Quis eſt hic? & ſi offenderit, ſubvertent illum. *Eccli.* 13. 25

Laboravit dives in congregatione ſubſtantiæ, & in requie ſua, replebitur bonis ſuis. *Ibid.* 31. 3

Aurum & argentum eſt conſtitutio pedum. *Ibid.* 40. 25

Facultates, & virtutes exaltant cor, & ſuper hæc timor Domini. *Ibid.* v. 26

Divitiæ quæ mala faciant.

ET devoravit eos terra (*i. terrenus amor*). *Exod.* 15. 12

Uſquequo--- ſtulti, ea quæ ſibi ſunt noxia cupient? *Prov.* 1. 22

Qui confidit in divitiis ſuis, corruet. *Ibid.* 11. 28

Conſiderans reperi & aliam vanitatem ſub ſole. Unus eſt, & ſecundum non habet, non filium, non fratrem, & tamen laborare non ceſſat, nec ſatiantur oculi ejus divitiis: nec recogitat, dicens: Cui laboro, & fraudo animam meam bonis? *Eccleſ.* 4. 7

Dulcis eſt ſomnus operanti, ſive parum, ſive multum comedat. Saturitas autem divitis non ſinit eum dormire. *Ibid.* 5. 11

Et qui amat divitias, fructum non capiet ex eis. *Ibid.* v. 9

Multos enim perdidit aurum & argentum, & uſque ad cor regum extendit & convertit. *Eccli.* 8. 3

Inſatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: non ſatiabitur, donec conſumet areſaciens animam ſuam. Oculus malus ad mala: & non ſatiabitur pane, ſed indigens, & in triſtitia erit ſuper menſam ſuam. *Ibid.* 14. 9

Et qui quærit locupletari, avertit oculum ſuum. *Ibid.* 27. 1

Melior eſt pauper ſanus, & fortis viribus, quam dives imbecillis, & flagellatus malitia. *Ib.* 30. 14

Qui aurum diligit, non juſtificabitur. *Ibid.* 31. 5

Multi dati ſunt in auri caſus, & facta eſt in ſpecie ipſius perditio illorum--- Væ illis, qui ſectantur illud, & omnis imprudens deperiet in illo. *Ibid.* v. 6. Ibid. 8. 3

O mors, quam amara eſt memoria tua homini pacem habenti in ſubſtantiis ſuis! *Ibid.* 41. 1

De terra loqueris, & de humo audietur eloquium tuum (*propter amorem quem habes*). *Iſa.* 29. 4

Propter iniquitatem avaritiæ ejus, iratus ſum, & percuſſi eum: abſcondi a te faciem meam, & indignatus ſum. *Ibid.* 57. 17

Magnificati ſunt & ditati. Incraſſati ſunt & impinguati: & præterierunt ſermones meos peſſime. *Jere.* 5. 27

Divitias tuas, & theſauros tuos in direptionem dabo. *Ibid.* 15. 13

Locutus ſum ad te, in abundantia tua, & dixiſti: Non audiam. *Ibid.* 22. 21.

Ubi ſunt--- qui argentum theſaurizant, & aurum, in quo confidunt homines?--- Exterminati ſunt, & ad inferos deſcenderunt, & alii loco eorum ſurrexerunt. *Baruch.* 3. 16

Intumuerunt aquæ profundi torrentis, qui non poteſt tranſvadari. *Ezech.* 47. 5

Et in copia rerum omnium occidet plurimos. *Dan.* 8. 25

Ipſi--- diligunt vinacia uvarum. *Oſeæ* 3. 1

Calumniam patiens eſt Ephraim fractus indicio: quoniam cœpit abire poſt ſordes. *Ibid.* 5. 11

Nemo poteſt duobus dominis ſervire: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget: aut unum ſuſtinebit, & alterum contemnet. Non poteſtis Deo ſervire & mamonnæ. *Matt.* 6. 24. Luc. 16. 13

Ubi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. *Ibid.* v. 21

Qui autem ſeminatus eſt in ſpinis, hic eſt, qui verbum audit, & ſollicitudo ſæculi iſtius, & fallacia divitiarum ſuffocat verbum, & ſine fructu efficitur. *Ibid.* 13. 22

Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum cælorum. *Ibid.* 19. 23

Dico, inimicos crucis Chriſti--- qui terrena ſapiunt. *Philip.* 3. 18. v. 19

Un-

Unde bella, & lites in vobis? nonne hinc? ex concupiſcentiis veſtris? *Jacob.* 4. 1

Cor exercitatum avaritia habentes, maledictionis filii: derelinquentes rectam viam erraverunt. 2. *Petr.* 2. 14

Quia dicis, quod dives ſum, & locupletatus, & nullius egeo: & neſcis, quia tu es miſer, & miſerabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. *Apoc.* 3. 17

Crimina nutriunt.

MUltos enim perdidit aurum & argentum: & uſque ad cor Regum extendit, & convertit. *Eccli.* 8. 3

Si dives fueris, non eris immunis a delicto. *Ibid.* 11. 10

Domus, quæ nimis locuples eſt, annullabitur ſuperbia. *Ibid.* 21. 5

Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli, & deſideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum eſt cupiditas. 1. *Tim.* 6. 9

TITULUS XXIII.

Doctrina.

Doctrina Apoſtolorum ſcripta & non ſcripta, firmiter tenenda.
Vide & Traditiones.

ROgo autem vos fratres, ut obſervetis eos, qui diſſenſiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didiciſtis, faciunt; & declinate ab illis. *Rom.* 16. 17

Sed licet nos, aut Angelus de cælo, evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema ſit. *Galat.* 1. 8. Notum enim vobis facio fratres Evangelium, quod evangelizatum eſt a me, quia non eſt ſecundum hominem, &c. Ibid. 11.

Itaque fratres ſtate: & tenete traditiones, quas didiciſtis, ſive per ſermonem, ſive per Epiſtolam noſtram. 2. *Theſſ.* 2. 14

Si quis eſurit, domi manducet: ut non in judicium conveniatis. Cætera autem cum venero diſponam. 1. *Cor.* 11. 34

Doctrina Apoſtolorum eſt Chriſti doctrina.

QUi vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Qui autem me ſpernit, ſpernit eum, qui miſit me. *Luc.* 10. 16. 1. Cor. 14. 37

Deo autem gratias, qui ſemper triumphat nos in Chriſto Jeſu, & odorem notitiæ ſuæ manifeſtat per nos in omni loco: quia Chriſti bonus odor ſumus Deo, in iis qui ſalvi fiunt, & in iis qui pereunt, &c. 2. *Cor.* 2. 14. Non enim ſumus ſicut plurimi, adulterantes verbum Dei, ſed ex ſinceritate, ſed ſicut ex Deo, coram Deo in Chriſto loquimur. Ibid. v. 17.

Ideo & nos gratias agimus Deo ſine intermiſſione: quoniam cum accepiſſetis a nobis verbum auditus Dei, accepiſtis illud, non ut verbum hominum, ſed (ſicut vere eſt) verbum Dei, qui operatur in vobis, qui crediditis. 1. *Theſſ.* 2. 13

Notum enim vobis facio fratres Evangelium, quod evangelizatum eſt a me, quia non eſt ſecundum hominem &c. *Gal.* 1. 11. *Vide &* Epheſ. 3. 3

Doctrinæ utilitas quoad docentem.

SEd & imperitos docete libere. 1. *Eſdr.* 7. 25

Aqua profunda verba ex ore viri: & torrens redundans fons ſapientiæ. *Prov.* 18. 4

Doctrina viri per patientiam noſcitur: & gloria ejus eſt iniqua prætergredi. *Ibid.* 19. 11

In auribus inſipientium ne loquaris: quia deſpicient doctrinam eloquii tui. *Ibid.* 23. 9

Verba ſapientium audiuntur in ſilentio, pluſquam clamor principis inter ſtultos. *Eccleſ.* 9. 17

Verba ſapientium ſicut ſtimuli, & quaſi clavi in altum defixi, quæ per magiſtrorum conſilium data ſunt a paſtore uno. *Ibid.* 12. 11

Beatus --- & qui enarrat juſtitiam auri audienti. *Eccli.* 25. 12

Anima viri ſancti enuntiat aliquando vera, quam ſeptem circumſpectores ſedentes in excelſo ad ſpeculandum. *Ibid.* 37. 18

Quoad audientem.

DOcete me, & ego tacebo: & ſi quid forte ignoravi, inſtruite me. *Job.* 6. 24

Doſtrinam magis, quam aurum eligite. *Prov.* 8. 10

Doce juſtum, & feſtinabit accipere. *Ibid.* 9. 9

Cor ſapientis quærit doctrinam: & os ſtultorum paſcitur imperitia. *Ibid.* 15. 14

Non ceſſes fili audire doctrinam, nec ignores ſermones ſcientiæ. *Ibid.* 19. 27

Fili mi, Inclina aurem tuam, & audi verba ſapientium: appone autem cor ad doctrinam meam, quæ pulcra erit tibi, cum ſervaveris eam in ventre tuo, & redundabit in labiis tuis: ut ſit in Domino fiducia tua. *Ibid.* 22. 17

Ecce deſcripſi eam tibi tripliciter, in cogitationibus, & ſcientia: ut oſtenderem tibi firmitatem, & eloquia veritatis, reſpondere ex his illis, qui miſerunt te. *Ibid.* v. 20

Ingrediatur ad doctrinam cor tuum, & aures tuæ ad verba ſcientiæ. *Ibid.* 23. 12

Auris bona audiet cum omni concupiſcentia ſapientiam. *Eccli.* 3. 31

Eſto manſuetus ad audiendum verbum (*Dei*) ut intelligas: & cum ſapientia proferas reſponſum verum. *Ibid.* 5. 13

Si inclinaveris aurem tuam, excipies doctrinam: & ſi dilexeris audire, ſapiens eris. *Eccli.* 6. 34

In multitudine Presbyterorum prudentium ſta, & ſapientiæ illorum ex corde conjungere: ut omnem narrationem Dei poſſis audire: & proverbia laudis non effugiant a te. Et ſi videris ſenſatum, evigila ad eum, & gradus oſtiorum illius exterat pes tuus. *Ibid.* v. 35. *Vide &c.* 8. 9

Cogitatum tuum habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maxime aſſiduus eſto: & ipſe dabit cor, & concupiſcentia ſapientiæ dabitur tibi. *Ibid.* v. 37. Pſalm. 1. 2

Non te prætereat narratio ſeniorum: ipſi enim didicerunt a patribus ſuis. Quoniam ab ipſis diſces intellectum, & in tempore neceſſitatis dare reſponſum. *Ibid.* 8. 11

Quæcumque enim ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt. *Rom.* 15. 4

Fructus docentis.

LAbia juſti erudiunt plurimos: qui autem indocti ſunt, in cordis egeſtate morientur. *Prov.* 10. 21

Doctrina ſua noſcetur vir: qui autem vanus & excors eſt, patebit contemptui. *Ibid.* 12. 8

In lingua enim ſapientia dignoſcitur: & ſenſus & ſcientia & doctrina, in verbo ſenſati, & firmamentum in operibus juſtitiæ. *Eccl.* 4. 29

Vir peritus multos erudit, & animæ ſuæ ſuavis eſt. *Ibid.* 37. 22

Fructus audientis.

AUdiens ſapiens ſapientior erit: & intelligens gubernacula poſſidebit. *Prov.* 1. 5

In corde prudentis requieſcit ſapientia, & indoctos quoſque erudiet. *Ibid.* 14. 33

Fons vitæ, eruditio poſſidentis: doctrina ſtultorum fatuitas. Cor ſapientis erudiet os ejus: & labiis ejus addet gratiam. Favus mellis compoſita verba: dulcedo animæ, ſanitas oſſium. *Ibid.* 16. 22

Cor prudens poſſidebit ſcientiam: & auris ſapientium quærit doctrinam. *Ibid.* 18. 15

Comede, fili mi, mel, quia bonum eſt, & favum dulciſſimum gutturi tuo. Sic & doctrina ſapientiæ animæ tuæ, quam cum inveneris, habebis in noviſſimis ſpem, & ſpes tua non peribit. *Ibid.* 24. 13

Stude ſapientiæ fili mi, & lætifica cor meum, ut poſſis exprobranti reſpondere ſermonem. *Ibid.* 27. 11

Fili, a juventute tua excipe doctrinam, & uſque ad canos invenies ſapientiam. Quaſi is, qui arat, & ſeminat, accede ad eam, & ſuſtine bonos fructus illius. *Eccli.* 6. 18

Contemptus doctrinæ.

SApientiam atque doctrinam ſtulti deſpiciunt. *Prov.* 1. 7

Qui erudit deriſorem, ipſe injuriam ſibi facit: & qui arguit impium, ſibi maculam generat. *Ibid.* 9. 7

Quærit deriſor ſapientiam, & non invenit: doctrina prudentium facilis. *Ibid.* 14. 6

Qui evitat diſcere, incidet in mala. *Ibid.* 17. 16

Non recipit ſtultus verba prudentiæ: niſi ea dixeris, quæ verſantur in corde ejus. *Ib.* 18. 2

Acetum in nitro, qui cantat carmina cordi peſſimo. *Ibid.* 25. 20

Quam aſpera eſt nimium ſapientia indoctis hominibus, & non permanebit in illa excors. *Eccl.* 6. 21

Sapientia enim doctrinæ ſecundum nomen eſt ejus, & non eſt multis manifeſta: quibus autem cognita eſt, permanet uſque ad conſpectum Dei. *Ibid.* v. 23

Non erudietur, qui non eſt ſapiens in bono. Eſt autem ſapientia quæ abundat in malo: & non eſt ſenſus ubi eſt amaritudo. *Ibid.* 21. 14

Cor fatui quaſi vas confractum, & omnem ſapientiam non tenebit. Verbum ſapiens quodcumque audierit ſcius, laudabit, & ad ſe adjiciet: audivit luxurioſus & diſplicebit illi, & projiciet illud poſt dorſum ſuum. *Ibid.* v. 17

Qui docet fatuum, quaſi qui conglutinat teſtam. Qui narrat verbum non audienti, quaſi qui excitat dormientem de gravi ſomno. Cum dormiente loquitur, qui enarrat ſtulto ſapientiam. *Ibid.* 22. 7

Homo aſſuetus in verbis improperii, in omnibus diebus ſuis non erudietur. *Ibid.* 23. 22

Nolite dare ſanctum canibus, neque mittatis margaritas veſtras ante porcos. *Matth.* 7. 6

Doctrinæ pravæ affectus quoad docentem.

PRius vos oſtendens fabricatores mendacii, & cultores perverſorum dogmatum. *Job* 13. 4

Os fatuorum ebullit ſtultitiam. *Prov.* 15. 2

Labia ſapientium diſſeminabunt ſcientiam: cor ſtultorum diſſimile erit. *Ibid.* v. 7

Doctrina mala deſerenti viam vitæ: qui increpationes odit, morietur. *Ibid.* v. 10

Doctrina ſtultorum, fatuitas. *Ibid.* 16. 22

Superbus & arrogans vocatur indoctus, qui in ira operatur ſuperbiam. *Ibid.* 21. 24

Narratio fatui quaſi ſarcina in via. *Eccli.* 21. 19

Quoad audientem.

VIr, qui erraverit a via doctrinæ, in cœtu gigantum commorabitur. *Prov.* 21. 16.
Numquid poteſt cæcus cæcum ducere? Nonne ambo in foveam cadunt? *Luc.* 6. 39

Doctrina curioſa malum.

QUi ſcrutator eſt majeſtatis, opprimetur a gloria. *Prov.* 25. 27
Et agnovi, quod in his quoque eſſet labor, & afflictio ſpiritus: eo quod in multa ſapientia multa ſit indignatio: & qui addit ſcientiam, addit & laborem. *Eccleſ.* 1. 17
Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris: ſed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita ſemper, & in pluribus operibus ejus ne fueris curioſus. *Eccli.* 3. 22

Docentes. Vide Evangelizans.

TITULUS XXIV.

Dolus.

HAbitatio tua in medio doli: in dolo renuerunt ſcire me, dicit Dominus. *Jerem.* 9. 6
Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur: & in iracundia terræ loquentes, dolo cogitabant. *Pſal.* 34. 20
Vir autem quidam nomine Ananias, cum Saphira uxore ſua vendidit agrum, & fraudavit de pretio agri, &c. *Actor.* 5. 1

Dolus Deum offendit.

SImulatores & callidi provocant iram Dei, neque clamabunt cum vincti fuerint. Morietur in tempeſtate anima eorum, & vita eorum inter effeminatos. *Job.* 36. 13
Virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus. *Pſal.* 5. 7
Diſperdet Dominus univerſa labia doloſa. *Ibid.* 11. 4
Abominatio Domini eſt omnis illuſor. *Prov.* 3. 32

Proximum fallit.

SEpulcrum patens eſt guttur eorum, linguis ſuis doloſe agebant: venenum aſpidum ſub labiis eorum. *Pſal.* 5. 11. Ibid. 13. 3
Molliti ſunt ſermones ejus ſuper oleum: & ipſi ſunt jacula. *Ibid.* 54. 22
Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentis: venenum aſpidum ſub labiis eorum. *Ibid.* 139. 4. Rom. 3. 13
Non omnem hominem inducas in domum tuam: multæ enim ſunt inſidiæ doloſi. Sicut enim eructant præcordia fœtentium, & ſicut perdix inducitur in caveam, & ut caprea in laqueum: ſic & cor ſuperborum, & ſicut proſpector videns caſum proximi ſui. Bona enim in mala convertens inſidiatur, & in electis ponet maculam. A ſcintilla una augetur ignis, & ab uno doloſo augetur ſanguis: homo vero peccator ſanguini inſidiatur. *Eccli.* 11. 31
Attende tibi a peſtifero, fabricat enim mala: ne forte inducat ſuper te ſubſannationem in perpetuum. *Ibid.* v. 35
Admitte ad te alienigenam, & ſubvertet te in turbine, & abalienabit te a tuis propriis. *Ibid.* v. 36
Stultus enim fatua loquetur, & cor ejus faciet iniquitatem, ut perficiat ſimulationem, & loquatur ad Dominum fraudulenter, & vacuam faciat animam eſurientis, & potum ſitienti auferat. Fraudulenti vaſa peſſima ſunt. Ipſe enim cogitationes concinnabit ad perdendos mites in ſermone mendacii, cum loqueretur pauper judicium. *Iſai.* 32. 6
Et a Propheta uſque ad Sacerdotem cuncti faciunt dolum. *Jerem.* 6. 13

Seipſum perdit.

ECce parturiit injuſtitiam, concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foveam, quam fecit. Convertetur dolor ejus in caput ejus: & in verticem ipſius iniquitas ejus deſcendet. *Pſal.* 7. 15
Infixæ ſunt gentes in interitu, quem fecerunt: in laqueo iſto, quem abſconderunt, comprehenſus eſt pes eorum. *Ibid.* 16. 9
Viri ſanguinum & doloſi non dimidiabunt dies ſuos. *Ibid.* 54. 25
Ipſe deludet illuſores, & manſuetis dabit gratiam. *Prov.* 3. 34
Non inveniet fraudulentus lucrum. *Ibid.* 12. 27
Vir verſutus odioſus erit. *Ibid.* 14. 17
Qui decipit juſtos in via mala, in interitu ſuo corruet: & ſimplices poſſidebunt bona ejus. *Ibid.* 28. 10
Qui in altum mittit lapidem, ſuper caput ejus cadet: & plaga doloſa doloſi dividet vulnera. Et qui foveam fodit, incidet in eam: & qui ſtatuit lapidem proximo, offendet in eo: & qui laqueum alii ponit, peribit in illo. *Eccl.* 27. 28
Sagitta vulnerans, lingua eorum, dolum locuta eſt: in ore ſuo pacem cum amico ſuo loquitur, & occulte ponit ei inſidias. Numquid ſuper his non viſitabo, dicit Dominus? aut in gente hujuſmodi non ulciſcetur anima mea? *Jerem.* 9. 8
Maledictus doloſus. *Malach.* 1. 14

Dominica Obſervatio. Vide Feſtorum obſervatio.

TITULUS XXV.

Dominus.

Dominus imitandus & ſequendus.

INſpice & fac ſecundum exemplar, quod tibi in monte (*a Chriſto*) monſtratum eſt. *Exod.* 25. 40. Hebr. 8. 5. Actor. 7. 44
Dominum Deum veſtrum ſequimini, & ipſum timete, & mandata illius cuſtodite. *Deut.* 13. 4
Filii eſtote Domini Dei veſtri. *Ibid.* 14. 1
Uſquequo claudicatis in duas partes? ſi Dominus eſt Deus, ſequimini eum: ſi autem Baal, ſequimini illum. 3. *Reg.* 18. 21
Sequimini me, & oſtendam vobis virum, quem quæritis (*Chriſtum*) *Eliſeus* (*Deus meus Salvator*) *ſignificat.* 4. *Reg.* 6. 19
Veſtigia ejus ſecutus eſt pes meus, &c. *Job.* 23. 11
Et ego non ſum turbatus, te paſtorem ſequens. *Jere.* 17. 16
Trahe me: poſt te curremus in odorem unguentorum tuorum. *Cantic.* 1. 3
Aſcendet enim pandens iter ante eos. *Mich.* 2. 13
Et tranſibit rex eorum coram eis, & Dominus in capite eorum. *Et infra* v. 13
Omnis, qui zelum habet legis, ſtatuens teſtamentum, exeat poſt me. 1. *Mac.* 2. 27
At illi continuo relictis retibus, ſecuti ſunt eum. *Matt.* 4. 20
Magiſter, ſequar te, quocumque ieris. *Ibid.* 8. 19
Sequere me, & dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos *Ibid.* v. 22
Et aſcendente eo (*Jeſu*) in naviculam (*cruci*,) ſecuti ſunt eum diſcipuli ejus. *Ibid.* v. 23
Ait Levi: Sequere me: & ſurgens ſecutus eſt eum. *Ibid.* 9. 9
Et qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus. *Ibid.* 10. 38
Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. *Ibid.* 16. 24
Vade, vende quæ habes, & da pauperibus --- & veni, ſequere me. *Ibid.* 19. 21
Vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione, cum ſederit Filius hominis in ſede majeſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, judicantes duodecim tribus Iſrael. *Ibid.* v. 28
Tetigit oculos eorum: & confeſtim viderunt, & ſecuti ſunt eum. *Ibid.* 20. 34
Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris. *Joan.* 8. 12
Oves meæ vocem meam audiunt --- & ſequuntur me. *Ibid.* 10. 27
Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur. *Ibid.* 12. 26
Eſtote ergo imitatores Dei, ſicut filii cariſſimi. *Epheſ.* 5. 1
Sequor autem, ſi quo modo comprehendam. *Philip.* 3. 12
Quia & Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus. 1. *Petr.* 2. 21
Qui dicit ſe in ipſo (*Chriſto*) manere, debet, ſicut ille ambulavit, & ipſe ambulare. 1. *Joan.* 2. 6.
Hi ſunt, qui cum mulieribus non ſunt coinquinati: virgines enim ſunt. Hi ſequuntur agnum quocumque ierit. *Apoc.* 14. 4

Dominus quærendus.

CUmque quæſieris ibi Dominum Deum tuum, invenies eum: ſi tamen toto corde quæſieris, & tota tribulatione animæ tuæ. *Deut.* 4. 29
Præbete igitur corda veſtra & animas veſtras, ut quæratis Dominum, &c. 1. *Paral.* 22. 19
Si quæſieritis eum (*Deum*) invenietis: ſi autem dereliqueritis eum, derelinquet vos. 2. *Paral.* 15. 2
Si quis autem, inquit, non quæſierit Dominum Deum Iſrael, moriatur, a minimo uſque ad maximum, a viro uſque ad mulierem. 2. *Paral.* 15. 13
Manus Dei noſtri eſt ſuper omnes, qui quærunt eum in bonitate. 1. *Eſdr.* 8. 22
Quærite Deum, & vivet anima veſtra. *Pſal.* 68. 33
Cum occideret eos, quærebant eum: & revertebantur, & diluculo veniebant ad eum. *Ib.* 77. 34
Lætetur cor quærentium Dominum. *Ibid.* 104. 3
Quærite Dominum, & confirmamini: quærite faciem ejus ſemper. *Ibid.* v. 4
Surgam & circuibo civitatem: per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quæſivi illum, & non inveni. *Cant.* 3. 2
In ſimplicitate cordis quærite illum: quoniam invenitur ab his, qui non tentant illum: apparet autem eis, qui fidem habent in illum. *Sap.* 1. 1
Invenitur ab his, qui quærunt illam (*Dei ſapientiam*): præoccupat, qui ſe concupiſcunt, ut illis ſe prior oſtendat. *Ibid.* 6. 13

Venit mane & nox, ſi quæritis, quærite. *Iſai.* 21. 12

Quærite Dominum, dum inveniri poteſt. *Ibid.* 55. 6

Quæſierunt me, qui ante non interrogabant, invenerunt qui non quæſierunt me. *Ibid.* 65. 1

Quæretis me, & invenietis: cum quæſieritis me in toto corde veſtro. Et inveniar a vobis, ait Dominus. *Jer.* 29. 13

Sicut enim fuit ſenſus veſter ut erraretis a Deo; decies tantum iterum convertentes requiretis eum. *Baruc.* 4. 28

Tempus autem requirendi Dominum, cum venerit qui docebit vos juſtitiam. *Oſea* 10. 12

Quærite me, & vivetis. Et nolite quærere Bethel. *Amos* 5. 4

Quærite Dominum, & vivite: ne forte comburatur ut ignis domus Joſeph, & devorabit, & non erit qui extinguat Bethel. *Ibid.* v. 6

Quærite bonum, & non malum, ut vivatis; & erit Dominus Deus exercituum vobiſcum, ſicut dixiſtis. *Ibid.* v. 14

Quærite Dominum omnes manſueti terræ, qui judicium ejus eſtis operati: quærite juſtum, quærite manſuetum: ſi quomodo abſcondamini in die furoris Domini. *Soph.* 2. 3

Eamus, & deprecemur faciem Domini, & quæramus Dominum exercituum: vadam etiam ego. *Zach.* 8. 21

Quærite primum regnum Dei. *Matth.* 6. 33

Quærite, & invenietis: pulſate, & aperietur vobis. *Ibid.* 7. 7

Quæritis me, non quia vidiſtis ſigna, ſed quia manducaſtis ex panibus, & ſaturati eſtis. (*Sic multi*). *Joan.* 6. 26

Quæretis me, & non invenietis: & ubi ego ſum, vos non poteſtis venire. *Ibid.* 7. 34

Ecce vado, & quæretis me, & in peccato veſtro moriemini. *Ibid.* 8. 21

Quæ ſurſum ſunt, ſapite. *Coloſſ.* 3. 2

Domini & Dominæ officium & poteſtas erga ſervos & ancillas totamque familiam: ut & ſervorum & ancillarum erga Dominos & Dominas.

AGar ancilla Saræ, poſtquam deſpexit dominam ſuam, fugit ab illa; ſed ab Angelo juſſa eſt redire, & ſe humiliare ſub manu dominæ ſuæ. Gen. 16

Eadem vero, cum periculum eſſet, ne propter illam Iſaac filius perverteretur, e domo ejicitur. Ibid. 21

Si emeris ſervum Hebræum, ſex annis ſerviet tibi: in ſeptimo egredietur liber gratis. *Exod.* 21. 2. *Ibid. Deut.* 15. 12. Qui percuſſerit ſervum ſuum, vel ancillam virga, & mortui fuerint in manibus ejus, criminis reus erit. Exod. v. 20. Si percuſſerit quiſpiam oculum ſervi ſui, aut ancillæ, & luſcos eos fecit, dimittet eos liberos, pro oculo quem eruit. Ib. 26. Jerem 34. v. 9. & 14

Non facies calumniam proximo tuo, nec vi opprimes eum. Non morabitur opus mercenarii tui apud te uſque mane. *Levit.* 19. 13

Septimus dies ſabbati eſt, id eſt, requies Domini Dei tui. Non facies in eo quidquam operis tu, & filius tuus, & filia, ſervus, & ancilla, & bos & aſinus, & omne jumentum tuum, & peregrinus, qui eſt intra portas tuas: ut requieſcat ſervus tuus, & ancilla tua, ſicut & tu. *Deut.* 5. 14. *Idem* Deut. 24. 15

Quam juſtus fuerit Job erga ſervos ſuos, indicat his verbis: Si contempſi ſubire judicium cum ſervo meo, & ancilla mea, cum diſceptarent adverſum me. *Job* 31. 13

Servi Regis Saul, a domino ſuo juſſi, ut interficerent Sacerdotes. Noluerunt --- extendere manus ſuas in Sacerdotes Domini. *Noluerunt nempe iniquum Domini ſui mandatum exequi.* 1. Reg. 22. 17

Giezi ſervus Eliſei Prophetæ contra voluntatem domini ſui munera petens a Naaman Syro, & mentitus domino ſuo, lepra percutitur. 4. *Reg.* 5. 20

Servus verbis non poteſt erudiri: quia quod dicis intelligit, & reſpondere contemnit. *Prov.* 29. 19

Non lædas ſervum in veritate operantem, neque mercenarium dantem animam ſuam. *Eccli.* 7. 22

Jugum & lorum curvant collum durum, & ſervum inclinant operationes aſſiduæ. Servo malevolo tortura & compedes: mitte illum in operationem, ne vacet: multam enim malitiam docuit otioſitas. In opera conſtitue eum: ſic enim condecet illum, &c. Verum ſine judicio nihil facias grave. Si eſt tibi ſervus fidelis, ſit tibi quaſi anima tua: quaſi fratrem ſic eum tracta, quoniam in ſanguine animæ comparaſti illum --- Si læſeris eum injuſte, in fugam convertetur, &c. *Ibid.* 33. 27

In Parabola talentorum proponitur tam fidelitas, tam pigritia ſervorum, tam liberalitas Domini, remunerantis fideles ſervos, & juſtitia punientis ſervum pigrum. Matt. 25. 14

Centurio ſollicitus eſt, ut ægrotanti ſervo ſanitatem reſtituat. Luc. 7. 2

Cornelius Centurio, quia ipſe erat religioſus ac timens Deum, *talem dicitur habuiſſe totam familiam. Actor.* 10. 2

Et vos Domini eadem facite illis, (*ſcil. ſervis*) remittentes minas, ſcientes quia & illorum & veſter Dominus eſt in cælis: & perſonarum acceptio non eſt apud eum. *Epheſ.* 6. 9

Domini, quod juſtum eſt & æquum, ſervis præſtate: ſcientes quod & vos Dominum habetis in cælo. *Coloſſ.* 4. 1

Chriſtus Dominus, formam ſervi accipiens, omnibus ſervis poteſt eſſe ſolatio & exemplo. Phil. 2. 7

TITULUS XXVI.

Domus.

Domus æternalis.

IN domo patris mei manſiones multæ ſunt. *Joan.* 14. 2

Scimus enim, quoniam ſi terreſtris domus noſtra hujus habitationis diſſolvatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis. 2. *Cor.* 5. 1

Domus ſpiritualis virtuoſe ædificatur.

AD quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, a Deo autem electum, & honorificatum: & ipſi tamquam lapides vivi ſuperædificamini, domus ſpiritualis, ſacerdotium ſanctum, offerre ſpirituales hoſtias, acceptabiles Deo, per Jeſum Chriſtum. 1. *Petr.* 2. 4. Hæc tibi ſcribo, &c. 1. Tim. 3. Ibid. v. 14.

Gratioſe inhabitatur.

ET Moyſes quidem fidelis erat in tota domo ejus, tamquam famulus, in teſtimonium eorum, quæ dicenda erant: Chriſtus vero, tamquam filius in domo ſua: quæ domus ſumus nos, ſi fiduciam & gloriam ſpei uſque ad finem firmam retineamus. *Hebr.* 3. 5

Domus corporis noſtri.

SCimus enim, quoniam ſi terreſtris domus noſtra hujus habitationis diſſolvatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis. 2. *Cor.* 5. 1

Juſtum autem arbitror, quamdiu ſum in hoc tabernaculo, ſuſcitare vos in commotione: certus quod velox eſt depoſitio tabernaculi mei, ſecundum quod & Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſignificavit mihi. 2. *Petr.* 1. 13

Bene conſtruitur.

NIſi Dominus ædificaverit domum: in vanum laboraverunt, qui ædificant eam. *Pſal.* 126. 1

Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum: ut poſtea ædifices domum tuam. *Prov.* 24. 27

Qui ædificat domum ſuam impendiis alienis, quaſi qui colligit lapides ſuos in hyeme. *Eccli.* 21. 9

Væ, qui ædificat domum ſuam in injuſtitia, & cœnacula ſua non in judicio: amicum ſuum opprimet fruſtra, & mercedem ejus non reddet ei. Qui dicit: Ædificabo mihi domum latam. *Jerem.* 22. 13

Male deſtruitur.

QUi conturbat domum ſuam, poſſidebit ventos: & qui ſtultus eſt, ſerviet ſapienti. *Prov.* 11. 29

Domus impiorum delebitur: tabernacula vero juſtorum germinabunt. *Ibid.* 14. 11

Domum ſuperborum demolietur Dominus. *Ibid.* 15. 25

Conturbat domum ſuam, qui ſectatur avaritiam. *Ibid.* v. 27

Melior eſt buccella ſicca cum gaudio, quam domus plena victimis cum jurgio. *Ibid.* 17. 1

In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perſtillabit domus. *Eccl.* 10. 18

Objurgatio & injuriæ annullabunt ſubſtantiam: & domus quæ nimis locuples eſt, annullabitur ſuperbia: ſic ſubſtantia ſuperbi eradicabitur. *Eccli.* 21. 5

Debite gubernatur.

NOvit juſtus jumentorum ſuorum animas. *Prov.* 12. 10

Domus juſti plurima fortitudo: & in fructibus impii conturbatio. *Ibid.* 15. 6

Noli eſſe ſicut leo in domo tua, evertens domeſticos tuos, & opprimens ſubjectos tibi. *Eccl.* 4. 35

Et a filiis tuis cave, & a domeſticis tuis attende. *Ibid.* 32. 26

Filio & mulieri, fratri & amico, non des poteſtatem ſuper te in vita tua: & non dederis alii poſſeſſionem tuam: ne forte pœniteat te, & depreceris pro illis. *Ibid.* 33. 20

Dum adhuc ſuperes & aſpiras, non immutabit te omnis caro. Melius eſt enim, ut filii tui te rogent, quam te reſpicere in manus filiorum tuorum. *Ibid.* v. 22

Plene firmatur.

SIcut avis tranſmigrans de nido ſuo, ſic vir qui derelinquit locum ſuum. *Prov.* 27. 8

Initium vitæ hominis, aqua & panis, & veſtimentum, & domus protegens turpitudinem. *Eccli.* 29. 28

Melior eſt victus pauperis ſub tegmine aſſerum, quam epulæ ſplendidæ in peregre ſine domicilio. Minimum pro magno placeat tibi, & improperium peregrinationis non audies. Vita nequam hoſpitandi de domo in domum: & ubi hoſpitabitur non fiducialiter aget, nec aperiet os (*ſuum*). Hoſpitabitur & paſcet, & potabit ingratos, & ad hæc amara audiet. Tranſi hoſpes, & orna menſam: & quæ in manu habes, ciba ceteros. Exi a facie honoris amicorum meorum: neceſſitudine domus meæ hoſpitio mihi factus eſt frater: Gravia hæc homini habenti ſenſum: Correptio domus, & improperium feneratoris. *Ibid.* v. 29

Domus ædificata ſuper petram firma manebit.

OMnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea, aſſimilabitur viro ſapienti, qui ædificavit domum ſuam ſupra petram. *Matth.* 7. 24. Luc. 6. 48. *Idem.*

Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. *Ibid.* 16. 18

Quis ergo nos ſeparabit a caritate Chriſti? Tribulatio? an anguſtia? an fames? an nuditas? an periculum? an perſecutio? an gladius? ſicut ſcriptum eſt. Quia propter te mortificamur tota die: æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis. *Rom.* 8. 35. Pſal. 43. 22

TITULUS XXVII.

Dona.

Donaria accipere an prohibitum. Vide etiam Acceptatio Munerum.

NOn accipies munera, quæ etiam excæcant prudentes, & ſubvertunt verba juſtorum. *Exod.* 23. 8. Deut. 16. 19

Si dederit mihi Balac plenam domum ſuam argenti & auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar. *Num.* 22. 18. 2. Par. 19. 7

Quia Dominus Deus veſter ipſe eſt Deus Deorum, & Dominus Dominantium, Deus magnus & potens & terribilis, qui perſonam non accipit, nec munera. *Deut.* 10. 17

Maledictus qui accipit munera, ut percutiat animam ſanguinis innocentis, & dicet omnis populus: Amen. *Ibid.* 27. 26

Et non ambulaverunt filii ejus in viis ejus: ſed declinaverunt poſt avaritiam, acceperuntque munera, & perverterunt judicium. 1. *Reg.* 8. 3.

Samuel ait: Ecce præſto ſum. Loquimini de me coram Domino, & coram Chriſto ejus, utrum bovem cujuſquam tulerim, aut aſinum: ſi quempiam calumniatus ſum, ſi oppreſſi aliquem, ſi de manu cujuſquam munus accepi: & contemnam illud hodie, reſtituamque vobis. *Ibid.* 12. 3

Locutus eſt autem Rex (*Jeroboam*) ad virum Dei: Veni mecum domum, ut prandeas, & dabo tibi munera. Reſponditque vir Dei ad regem: Si dederis mihi mediam partem domus tuæ, non veniam tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco iſto. 3. *Reg.* 13. 7. *Vide & 4.* Reg. 5. 16

Congregatio enim hypocritæ ſterilis, & ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt. *Job* 15. 34

Qui pecuniam ſuam non dedit ad uſuram, & munera ſuper innocentem non accepit: qui facit hæc, non movebitur in æternum. *Pſal.* 14. 5

In quorum manibus iniquitates ſunt: dextera eorum repleta eſt muneribus. *Ibid.* 25. 10

Munera de ſinu impius accipit, ut pervertat ſemitas judicii. *Prov.* 17. 23

Qui autem odit munera, vivet. *Prov.* 15. 27

Principes tui infideles, ſocii furum: omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones. *Iſa.* 1. 23

Væ qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendam ebrietatem. Qui juſtificatis impium pro muneribus, & juſtitiam juſti aufertis ab eo. *Ibid.* 5. 22

Qui ambulat in juſtitiis, & loquitur veritatem, qui projicit avaritiam ex calumnia, & excutit manus ſuas ab omni munere, qui obturat aures ſuas, ne audiat ſanguinem, & claudit oculos ſuos, ne videat malum: iſte in excelſis habitabit. *Ibid.* 33. 15. Cap. 45. 13

Munera acceperunt (*Hieroſolymitæ*) apud te ad effundendum ſanguinem: uſuram, & ſuperabundantiam accepiſti, & avare proximos tuos calumniabaris, meique oblita es, ait Dominus Deus. *Ezech. Vide* 22. 12. *&* v. 27

Principes ejus (*Jeruſalem*) in muneribus judicabant, & ſacerdotes ejus in mercede docebant, & prophetæ ejus in pecunia divinabant: & ſuper Dominum requieſcebant, dicentes: Numquid non Dominus in medio noſtrum. *Mich.* 3. 11. Soph. 3. 3

Multos enim perdidit aurum & argentum, & uſque ad cor regum extendit & convertit. *Eccli.* 8. 3. Cap. 31. 6

Xenia & dona excæcant oculos judicum, & quaſi mutus, in ore avertit correptiones eorum. *Ibid.* 20. 31. Deut. 16. 19

Dona divina liberaliter a Deo dantur.

QUis ante dedit mihi, ut reddam ei? *Job* 41. 2

Bona & mala, vita & mors, paupertas & honeſtas a Deo ſunt. *Eccli.* 11. 14

Quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia: ipſi gloria in ſæcula. Amen. *Rom.* 11. 36

Quid autem habes, quod non accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis. 2. *Cor.* 4. 7. 1. Cor. 12. 11.

Unicuique autem noſtrum data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti. Propter

pter quod dicit: Aſcendens in altum captivam duxit captivitatem: dedit dona hominibus. *Epheſ.* 4. 7

Nolite itaque errare fratres mei dilectiſſimi. Omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens a Patre luminum. *Jac.* 1. 16

Multipliciter ordinantur.

SIcut enim homo peregre proficiſcens, vocavit ſervos ſuos, & tradidit illis bona ſua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique ſecundum propriam virtutem. *Matth.* 25. 14. Luc. 19. 12

Sed unuſquiſque proprium donum habet ex Deo: alius quidem ſic, alius vero ſic. 1. *Cor.* 7. 7

Unicuique autem datur manifeſtatio Spiritus ad utilitatem. *Ibid.* 12. 7

Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, &c. *Epheſ.* 4. 11

Unuſquiſque, ſicut accepit gratiam, in alterutrum illam adminiſtrantes, ſicut boni diſpenſatores multiformis gratiæ Dei. 1. *Petr.* 4. 10. Rom. 12. 6

Utiliter operantur.

INtellectus bonus omnibus facientibus eum. *Pſal.* 110. 10

Datio Dei permanet juſtis, & profectus illius ſucceſſus habebit in æternum. *Eccli.* 11. 17

Abiit autem qui quinque talenta acceperat, & operatus eſt in eis, & lucratus eſt alia quinque. *Matt.* 25. 16. Ait illi Dominus ejus: Euge ſerve bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui. Ibid. v. 21. Luc. 19. 12

Omni autem cui multum datum eſt, multum quæretur ab eo: & cui commendaverunt multum, multum plus petent ab eo. *Luc.* 12. 48

E

TITULUS I.

Ebrietas.

Ebrietas. Vide etiam Gula & Jejunium.

BIbenſque vinum (*Noe*) inebriatus eſt, & nudatus jacuit in tabernaculo ſuo. *Gen.* 9. 21

Veni (*ait filia Loth*) inebriemus eum vino, dormiamuſque cum eo, ut ſervare poſſimus ex patre noſtro ſemen, *Ibid.* 19. v. 32. & 35.

Dixit quoque Dominus ad Aaron: Vinum, & omne quod inebriare poteſt, non bibetis tu & filii tui, quando intrabitis in tabernaculum teſtimonii, ne moriamini: quia præceptum ſempiternum eſt in generationes veſtras. *Levit.* 10. 9

Manſit Urias in Jeruſalem in die illa & altera: & vocavit eum David, ut comederet coram ſe, & biberet, & inebriavit eum. 2. *Reg.* 21. 12. 1. Reg. 25. 36

Præceperat autem Abſalom pueris ſuis, dicens: Obſervate, cum temulentus fuerit Amnon vino, & dixero vobis; Percutite eum, & interficite: nolite timere: ego enim ſum qui præcipio vobis: roboramini, & eſtote viri fortes. *Ibid.* 13. 28

Luxurioſa res, vinum, & tumultuoſa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit ſapiens. *Prov.* 20. 1. 3. Reg. 20. 16

Noli eſſe in conviviis potatorum, nec in commeſſationibus eorum, qui carnes ad veſcendum conferunt, quia vacantes potibus, & dantes ſymbola, conſumentur. *Ibid.* 23. 20

Cui væ? cujus patri væ? cui rixæ? cui foveæ? cui ſine cauſſa vulnera? cui ſuffuſio oculorum? nonne his, qui commorantur in vino, & ſtudent calicibus epotandis? *Ibid.* v. 29

Ne intuearis vinum quando flaveſcit, cum ſplenduerit in vitro color ejus: ingreditur blande, ſed in noviſſimo mordebit ut coluber, & ſicut regulus venena diffundet. *Ibid.* v. 31

In ebrietate Oculi tui videbunt extraneas; & cor tuum loquetur perverſa. Et eris ſicut dormiens in medio mari, & quaſi ſopitus gubernator, amiſſo clavo: & dices: Verberaverunt me, ſed non dolui: traxerunt me & ego non ſenſi: quando evigilabo, & rurſus vina reperiam. *Ibid.* v. 33

Qui diligit epulas, in egeſtate erit: qui amat vinum & pinguia, non ditabitur. *Ib.* 21. 17. Sap. 2. 7

Noli regibus o Lamuel, noli regibus dare vinum: quia nullum ſecretum eſt ubi regnat ebrietas. *Ibid.* 31. 4

Vinum & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes, & arguent ſenſatos. *Eccli.* 19. 2

Vinum in jucunditatem creatum eſt, & non in ebrietatem ab initio. *Ib.* 31. 35. Pſ. 103. 15

Propter crapulam multi obierunt; qui autem abſtinens eſt, adjiciet vitam. *Ibid.* 37. 34

Væ qui conſurgitis mane ad ebrietatem ſectandam, & potandum uſque ad veſperam, ut vino æſtuetis. *Iſa.* 5. 11. Væ qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendam ebrietatem. Ibid. v. 22.

Venite, ſumamus vinum, & impleamur ebrietate: & erit ſicut hodie, ſic & cras, & multo amplius. *Ibid.* 56. 12. & c. 22. 13. 1. Cor. 15. 32

Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ: ſuperbia, ſaturitas panis, & abundantia, & otium ipſius & filiarum ejus: & manum egeno & pauperi non porrigebant. *Ezech.* 16. 49. Gen. 19. 24